

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Růžena Kučerová

Státní fondy – jejich právní úprava a význam

Diplomová práce

Olomouc 2014

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Státní fondy – jejich právní úprava a význam vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 30. listopadu 2014

Růžena Kučerová

Děkuji paní JUDr. et Mgr. Taťáně Špírkové za odborné vedení diplomové práce, připomínky a rady.

Obsah

Úvod	6
1 Pojem fondu a státního fondu	8
2 Historický vývoj státních fondů	10
3 Právní úprava v Evropské unii	13
4 Fondovní hospodaření	17
4.1 Fondovní hospodaření - obecné pojetí	17
4.2 Účetnictví státních fondů	18
4.2.1 Účetní závěrka	19
4.2.2 Vlastní kapitál	20
4.2.3 Pohledávky	20
5 Státní fond životního prostředí	21
5.1 Charakteristika Fondu	21
5.2 Hospodaření Fondu	22
6 Státní fond kinematografie	24
6.1 Charakteristika Fondu	24
6.2 Hospodaření Fondu	25
7 Státní fond kultury České republiky	28
7.1 Organizační struktura Fondu	28
7.2 Hospodaření Fondu v souvislosti s příjmy a výdaji	28
8 Státní fond dopravní infrastruktury	31
8.1 Charakteristika Fondu	31
8.2 Příjmy a rozpočet Fondu	31
8.2.1 Rozpočet Fondu na rok 2014 a střednědobý výhled na roky 2015 a 2016	32
9 Státní fond rozvoje bydlení	34
9.1 Charakteristika Fondu	34
9.2 Příjmy a rozpočet Fondu	35
9.2.1 Hospodaření Fondu	36
9.3 Programy a podpory Státního fondu rozvoje bydlení	37
10 Státní zemědělský intervenční fond	42
10.1 Charakteristika Fondu	42
10.2 Národní dotace a programy, které Fond realizuje	43
Závěr	46

Seznam použitých zdrojů	48
Abstrakt	53
Abstract.....	53
Klíčová slova	53
Key words.....	53

Úvod

Problematika státních fondů a fondovního hospodaření je velice rozsáhlá. Počátky fondovního hospodaření jsou spjaty s 2. pol. 20. století. Činností státních fondů se zabývá finanční právo, konkrétně se jedná o pododvětví rozpočtového práva. Zmínky o státních fondech nalezneme v mnoha publikacích. Většinou se však nejedná o celkovou charakteristiku, protože z velké části jsou podány jednotlivé státní fondy nebo celé fondovní hospodaření jen útržkovitě a s odkazem na příslušné právní předpisy.

Hlavním cílem státních fondů je zajistit dlouhodobou stabilitu vybraných výdajů veřejných rozpočtů s vazbou na rozpočtově určené příjmy. Proto také bývají nazývány účelovými fondy. Státní fondy jsou tak alternativou k přímému dotačnímu přidělování rozpočtových prostředků, často i podnikatelskému sektoru. Fondy poskytují na netržních principech, za předem stanovených podmínek dotace různým subjektům a bezúročné půjčky. Každý státní fond je zřízen, ale i zrušen zvláštním zákonem. Hospodaření státních fondů upravují příslušné předpisy, zejména zákon o rozpočtových pravidlech. Objem finančních prostředků, který prochází státními fondy, není ve srovnání se soustavou veřejných rozpočtů velký, i tak se po roce 2000 v některých státních fondech zvyšuje. Některé státní fondy jsou odkázány na získávání příjmů především dotacemi ze státního rozpočtu. Objem některých státních fondů je malý. Dle mého názoru to souvisí s problémem vyčlenění vhodných a dlouhodobě výnosných příjmů.

V mnoha zemích Evropské unie směřuje část veřejných výdajů do těchto zvláštních fondů. Jedním z důvodů může být i snaha, aby bylo vyhověno ekonomickým a politickým zájmovým skupinám, které své finanční prostředky chtějí vydávat jen na určité programy a projekty. Státní fondy po vstupu do Evropské unie prošly velkým vývojem. Česká republika je vázána rozsáhlými právními předpisy a orgány Evropské unie dbají na jejich dodržování.

Cílem mé diplomové práce je přiblížit problematiku státních fondů v České republice. Poukazuji na práva a povinnosti, které jsou s fondovním hospodařením spojeny, a zdůrazňuji také změny, ke kterým v souvislosti s výkonem práv u jednotlivých státních fondů došlo. Organizační struktura státních fondů zůstává až na personální změny stejná, ovšem jednotlivé státní fondy musí neustále reagovat na aktuální politickou a ekonomickou situaci v zemi.

Téma mé diplomové práce jsem si zvolila z toho důvodu, že mne problematika státních fondů již dříve zajímala a ráda bych se jí i v budoucnu věnovala. Domnívám se však, že ne každý se dovede v jednotlivých státních fondech, jejich programech a projektech orientovat, především pak v našich i evropských právních předpisech. Důvodem může být

i nedostatečná informovanost sdělovacími prostředky. Dle mého názoru se širší veřejnost o tuto problematiku velmi málo zajímá. Domnívám se, že sdělovací prostředky by jí měly věnovat více pozornosti, jelikož se jedná o problematiku, která nás všechny ovlivňuje.

Má diplomová práce je rozdělena do deseti základních kapitol. V první kapitole se zaměřuji na vymezení pojmu fond a státní fond. Současně vymezuji základní znaky všech státních fondů a uvádím jejich možné klasifikace podle různých kritérií. Ve druhé kapitole charakterizuji historii státních fondů až do roku 2000. Zdůrazňuji předchůdce státních fondů, odkazuji na příslušné právní předpisy, které jsou s historickým vývojem spojeny. Následující kapitola je věnována právní úpravě v rámci Evropské unie. Chci poukázat na důležitost jednotlivých strukturálních fondů, jejich vývoj, zaměření i investice, které jsou věnovány na české projekty a programy.

Samostatnou kapitolu věnuji fondovému hospodaření. Nejen že zdůrazňuji jeho charakter určitého účelového financování, ale zabývám se i podrobně účetnictvím státních fondů. Vycházím z platné právní úpravy, jelikož od 1. 11. 2009 byly provedeny v účetnictví státních fondů podstatné změny. Konkrétně se zaměřuji na bližší vymezení pojmů účetní závěrka, vlastní kapitál a pohledávky. Domnívám se totiž, že se jedná o nezbytně nutné součásti účetnictví státních fondů.

V následujících kapitolách se pak již věnuji konkrétně jednotlivým státním fondům. Jedná se o stěžejní část mé diplomové práce. Každý státní fond se vždy snažím důkladně charakterizovat, uvádím právní úpravu a jeho současné postavení i s odkazem na Evropskou unii. Hodnotím jeho fondovní hospodaření v návaznosti na příjmy, výdaje a rozpočet fondu. V rámci Státního fondu dopravní infrastruktury analyzuji rozpočet a střednědobý výhled Fondu na roky 2015 a 2016. V 9. kapitole u Státního fondu rozvoje bydlení a v 10. kapitole u Státního zemědělského a intervenčního fondu podrobně rozebírám programy a podpory, které státní fondy nabízí, čímž zdůrazňuji jejich výhody a nevýhody.

Při psaní diplomové práce jsem využila metody obsahové analýzy, syntézy, dedukce, indukce. Odborné materiály pro vypracování mé diplomové práce mi poskytla Univerzitní knihovna v Olomouci a Vědecká knihovna v Olomouci. Velkým přínosem mi byly oficiální stránky jednotlivých státních fondů.

1 Pojem fondu a státního fondu

Legální definici pojmu fond v našem českém právním řádu nenalezneme. Význam slova fond je odvozen z latinského slova fundus, které je překládáno jako dno, základ, inventář.¹ Státním či veřejným fondem stojícím mimo státní rozpočet je samostatné, účelům veřejné správy věnované jmění.² Fond je samostatnou právnickou osobou, jejíž právní subjektivita se váže na určitý majetek, který byl buď fondu věnován jednou pro vždy, nebo jehož stálé obnovování je trvale zabezpečeno. Jestliže nebyl majetek, zanikla tak právnická osoba a tedy i fond. Tím se lišily veřejné fondy jak od veřejných korporací, u kterých se právní subjektivita spojovala s okruhem osob, tak od veřejných samostatných ústavů, které v sobě zahrnovaly soubor osob i věcných prostředků.³ Veřejné fondy se lišily i od nadací, které byly vždy právnickými osobami, vznikaly darováním jmění, byly však zřizovány na dobu neurčitou, což je další z rozdílů oproti veřejným fondům.⁴

Na základě výše uvedených skutečností se dá říct, že fondy jsou určité decentralizované administrativní jednotky podřízené vládě nebo parlamentu, nebo jednotky přímo kontrolované vládou či nepřímo kontrolované prostřednictvím zástupců vlády v orgánech fondu. Mají tedy různou míru nezávislosti danou jejich právní formou a statutem.⁵

Státní fondy jsou zřizovány zákonem jako právnické osoby, zákon vymezuje jejich účel, zdroje, způsoby jejich použití, způsob financování správních výdajů státního rozpočtu a orgán, do jehož působnosti státní fond patří. Rozpočet těchto fondů je zpracován v termínech pro sestavení státního rozpočtu, jejich závěrečný účet pak sleduje termínové sestavení státního závěrečného účtu. Vztah mezi vládou, zastupitelským sborem a státním fondem je do určité míry nesymetrický. Chybí-li fondu prostředky, státní rozpočet je zpravidla dodá, i když právně nenese odpovědnost za závazky fondu. Dosáhne-li fond přebytku v hospodaření, obhospodařuje tento přebytek samotný fond.⁶

Pozitivum fondů shledávám v možnostech využití vyčleněných prostředků a snaze prosadit některé partikulární zájmy.

Fondy můžeme rozdělit podle různých kritérií. Jedním z nich je úloha fondů v systému veřejných rozpočtů. Fondy poté dělíme následovně:

1. fondy poskytující prostředky na netržních principech (státní fondy, privatizační fondy),

¹ VEBROVÁ, Jitka, KRAJÍČEK, Tomáš. *Slovník cizích slov*. Praha: Plot, 2006, s. 68.

² LAŠTOVKA, Karel. *Veřejné fondy*. Heslo ve slovníku veřejného práva. Praha, 1927.

³ MARKOVÁ, Hana, BOHÁČ, Radim. *Rozpočtové právo*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 159.

⁴ Tamtéž, s. 159.

⁵ Tamtéž, s. 159 – 160.

⁶ BAKESŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 119.

2. instituce na podporu podnikatelských aktivit, které zřizuje vláda a které své prostředky používají k vytváření preferenčních podmínek při úvěrování vybraných podnikatelských subjektů,
3. fondy netržní,
4. zajišťovací a jiné fondy.⁷

Neméně důležité kritérium dělení je dle mého názoru rozdělení na fondy na úrovni státu, fondy na úrovni územních samosprávných celků, fondy na úrovni Evropské unie, fondy na mezinárodní úrovni. Zřizována je celá řada fondů, jejichž kapacita v některých zemích dosahuje 1/3 veřejných rozpočtů. Tyto fondy jsou relativně samostatné, působí vedle veřejných fondů, disponují vlastními příjmy a mají vlastní výdaje. Označujeme je jako mimorozpočtové fondy.

V čele fondu stojí ministr nebo pověřená osoba. Zdroje státních fondů tvoří zejména dotace ze státního rozpočtu a výnos ze specifických rozpočtových zdrojů a majetkových práv. Pokud státní rozpočet hradí správní výdaje fondu, měly by být tyto výdaje na srovnatelné úrovni s výdaji státní správy. Jsou-li správní výdaje státního fondu financovány z dotací ze státního rozpočtu, vztahují se na použití těchto prostředků právní předpisy upravující hospodaření organizačních složek státu.⁸

⁷ MRKÝVKA, Petr. Finanční právo a finanční správa. Brno: MU, 2004, s. 348.

⁸ MARKOVÁ, Hana, BOHÁČ, Radim. *Rozpočtové právo*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 161.

2 Historický vývoj státních fondů

Předchůdcem dnešních státních fondů byly Fondy národní obnovy a Národní pozemkový fond. Oba tyto fondy byly zřízeny v rámci tzv. Benešových dekretů. Spočívaly ve shromáždění konfiskovaného majetku a následného přidělení oprávněným žadatelům, kteří byli definováni rovněž Benešovými dekrety. V roce 1969 byl zřízen Státní fond pro zúrodnění půdy. Ve srovnání s dnes existujícími státními fondy byla u tohoto fondu jedna zásadní odlišnost; fond nebyl samostatnou právní osobou, ale interním relativně samostatným účtem Ministerstva zemědělství. Prostřednictvím fondu byly přidělovány zemědělským subjektům a Státní meliorační správě subvence nebo půjčky, a to zejména na protierozní opatření, meliorace, zakládání ovocných sadů, vinic a chmelnic, výstavbu kompostáren nebo na zřizování malých vodních nádrží jakožto zdrojů vody pro zavlažování.⁹ Tento fond přestal v 90. letech poskytovat nové půjčky a z vratek půjček nejen splácel fond závazky z minulých let, ale i financoval nutné opravy jednotlivých objektů a zařízení, které byly v majetku státu. Nejvýznamnějším příjmem tohoto fondu byly poplatky za zábor zemědělské půdy, dnes jsou příjmem Státního fondu životního prostředí. Fond byl zrušen k 1. 1. 2006.

Po roce 1989 docházelo k privatizaci státního majetku. To mělo za následek, že v roce 1991 byly zřízeny Fond národního majetku České republiky a Pozemkový fond České republiky. Příjmy těchto fondů pocházely z privatizace a oba byly zřízeny jen na dobu určitou.

„Příjmy z privatizace národního majetku společnosti se státní účastí nejsou příjmem státního rozpočtu. Zákon o zrušení Fondu národního majetku definuje tituly, na které mohou být tyto prostředky věnovány,“ uvedl bývalý ministr financí Miroslav Kalousek¹⁰

Původně chtěl vypustit v návrhu také platební tituly, na základě kterých se privatizační prostředky převáděly do Státního fondu dopravní infrastruktury a do Státního fondu rozvoje bydlení. Sněmovna však přijala pozměňovací návrh poslance Babáka, který umožní výnosy z majetku určeného k privatizaci nebo zisk z účasti státu v obchodních společnostech na tyto fondy použít nebo převést do státního rozpočtu kvůli snížení deficitu penzijního účtu. Zruší se však možnost převést peníze z privatizace například do Státního fondu životního prostředí. Podle mínění zákonodárců jsou takové státní fondy napojené přímo na státní rozpočet a jejich

⁹ SLAVÍČEK, Petr. Státní fondy v České republice. *Auditor*, 2010, č. 7, s. 8.

¹⁰ BROŽOVÁ, Karolina. *Poslanci zrušili Fond národního majetku* [online]. mediafax.cz, 9. listopadu 2011 [cit. 22. října 2014]. Dostupné na <<http://www.kurzy.cz/zpravy/292126-poslanci-zrusili-fond-narodniho-majetku>>.

činnost je v rozhodující míře ze státního rozpočtu financovaná a tento trend by měl pokračovat i do budoucna.¹¹

Fond národního majetku byl zrušen zákonem č. 178/2005 Sb., veškerou jeho agendu následně převzalo Ministerstvo financí. Návrh na jeho zrušení byl sice předložen Ministerstvem financí již v roce 2003 v rámci reformy veřejných financí, a to současně se zrušením Fondu národního majetku a České konsolidační agentury.¹² Transformace fondu začala v roce 2003. Fond propustil třetinu svých zaměstnanců, upravil organizační strukturu a převedl některé činnosti. Na ministerstvo financí přešly účty fondu a také 63 zaměstnanců. Peníze, které stát získal z privatizace, nebyly součástí rozpočtu a šly například do fondu dopravy nebo rozvoje bydlení.¹³

„*Ministerstvo financí zajistí kontinuální přechod privatizační agendy tak, aby dopad na státní rozpočet byl co nejmenší,*“ popsal mluvčí rezortu Marek Zeman. Přesto dostal fond z rozpočtu 185 miliónů korun, což je o 40 miliónů více než rok předtím. Peníze navíc šly na odchodné propuštěným zaměstnancům.¹⁴

Činnost Pozemkového fondu prodloužila vláda nejdříve do roku 2009 a následně do roku 2012 s úmyslem, že nebude zrušen, ale transformován v novou instituci. Pozemkový fond tedy nadále existuje a pokračuje ve vykonávání svých činností, jimiž jsou zejména privatizace státního majetku, vypořádání nároků oprávněných osob či uspokojování restitučních nároků. Pozemkový fond svěřený majetek nejen rozprodává, ale i bezúplatně převádí, a to zejména na obce a další subjekty veřejného sektoru.¹⁵ Pro své specifické postavení nebyly Fond národního majetku a Pozemkový fond zpravidla zahrnovány do soustavy veřejných rozpočtů. Nejednalo se o klasické státní fondy, jak je definují rozpočtová pravidla. Nemají např. ani v názvu označení státní fond, což je pro státní fondy povinná náležitost určená právě rozpočtovými pravidly. Další jejich odlišností je i to, že neúčtovaly jako ostatní státní fondy podle pravidel pro rozpočtové organizace, ale podle starých pravidel pro účetnictví hospodářských organizací.¹⁶

V roce 1993 byl zřízen Fond dětí a mládeže, do jehož majetku přešel nemovitý majetek Socialistického svazu mládeže, který měl fond spravovat a využívat ve prospěch dětí a mládeže. Během činnosti tohoto fondu bylo v médiích poukázáno na velkou spoustu

¹¹ BROŽOVÁ, Karolina. *Poslanci zrušili Fond národního majetku* [online]. mediafax.cz, 9. listopadu 2011 [cit. 22. října 2014]. Dostupné na <<http://www.kurzy.cz/zpravy/292126-poslanci-zrusili-fond-narodniho-majetku>>.

¹² SLAVÍČEK, Petr. Státní fondy v České republice. *Auditor*, 2010, č. 7, s. 8.

¹³ *Fond národního majetku po 14 letech zanikne* [online]. Novinky.cz, 30. března 2005 [cit. 23. října 2014]. Dostupné na <<http://www.novinky.cz/ekonomika/53090-fond-narodniho-majetku-po-14-letech-zanikne.html>>.

¹⁴ Tamtéž

¹⁵ SLAVÍČEK, Petr. Státní fondy v České republice. *Auditor*, 2010, č. 7, s. 9.

¹⁶ Tamtéž, s. 9.

skandálů, na které poukazoval především Nejvyšší kontrolní úřad. Kontrola provedená NKÚ v letech 1996 a 1997 zjistila, že Fond dětí a mládeže své poslání neplnil. Nemovitý majetek pronajímal převážně ke komerčním účelům, avšak příjmy z pronájmu byly vzhledem k nevýhodně uzavřeným smlouvám nevýznamné. Finanční prostředky z pronájmů používal Fond dětí a mládeže k úhradě nákladů na svoji činnost, případně na údržbu a opravy nemovitého majetku. Účetnictví Fondu dětí a mládeže bylo v oblasti nákladů a výnosů neprůkazné. Přímá finanční podpora ve prospěch dětí a mládeže v letech 1993 až 1996 byla nepatrná a činila celkem 230 000 korun. Ani od roku 1997 se stav v hospodaření s nemovitým majetkem nezlepšil.¹⁷ Vláda měla výhrady k návrhům ročních rozpočtů sestavovaných jako deficitní. Jednotlivé nákladové položky nebyly zdůvodněné a doložené, meziročně bylo uvažováno s výrazným růstem mezd a odměn zaměstnanců Fondu dětí a mládeže.

Finanční prostředky na činnost získával tento fond především prodejem investičního majetku, zatímco výnosy z komerční činnosti (tj. z pronájmů) byly zanedbatelné. Hospodaření fondu končilo výraznou ztrátou. Vláda opakovaně konstatovala, že Fond dětí a mládeže neplní svoji základní funkci a nevyužívá svěřený státní majetek k podpoře činností ve prospěch dětí a mládeže, neboť přímá finanční podpora činností dětí a mládeže vykázaná fondem byla i nadále mizivá. Podle výroční zprávy o činnosti fondu za rok 1997 činila celkem 311 000 korun a podle výroční zprávy za rok 1998 celkem 88 000 korun. Vláda rovněž zdůraznila, že prioritou Fondu dětí a mládeže je urychlené vypořádání majetku, a požádala výbor Fondu dětí a mládeže, aby v tomto směru zintenzivnil svoji činnost.¹⁸

Od roku 2000 byl fond v likvidaci. Na základě zákona č. 364/2000 Sb., o zrušení Fondu dětí a mládeže a o změnách některých zákonů byl Fond dětí a mládeže ke dni 1. 12. 2000 zrušen.

¹⁷ Nemovitý majetek státu spravovaný Fondem dětí a mládeže „v likvidaci“. *Věstník Nejvyššího kontrolního úřadu*, 2006, č. 1, kontrolní akce č. 05/36, s. 86.

¹⁸Tamtéž, s. 86-87.

3 Právní úprava v Evropské unii

Rozpočet Evropské unie se svou koncepcí podobá státním rozpočtům, jeho příjmová a výdajová stránka je přesně strukturovaná. Pro každý rozpočtový rok musí být některé výdaje a příjmy Společenství předběžně vyčísleny a zahrnuty do rozpočtu.¹⁹ Příjmy a výdaje musí být vyrovnané. Rozpočet je financován z vlastních zdrojů, přičemž k vlastním zdrojům Evropské unie patří i celní výnosy.²⁰

K financování cílů regionální a strukturální politiky EU slouží strukturální fondy. Jedním ze zdrojů nevratné pomoci, který Evropská unie poskytovala zemím střední a východní Evropy, byl Fond Phare. Základním smluvním dokumentem pro poskytování pomoci mezi Českou republikou a Komisí EU je Evropská dohoda uzavřená dne 4. října 1993 a následně Rámcová dohoda mezi vládou České republiky a Evropskou komisí o účasti České republiky na programu pomoci Evropského společenství, publikované ve sbírce zákonů pod č. 207/1997.²¹ Pomoc Evropského společenství je čerpána na základě předepsaných Finančních memorand, která vycházejí z Rámcové dohody.²²

Fond Phare vznikl na základě rozhodnutí Rady ministrů EU z července 1989. Evropská unie tak reagovala na politické změny, které proběhly v Polsku a Maďarsku. V rámci fondu Phare měla být poskytnuta těmto zemím pomoc na podporu ekonomických a politických reforem. Samotné slovo phare ve francouzštině znamená maják, což mělo symbolizovat charakter pomoci EU.²³

Fond Phare byl rozčleněn na národní, mnohonárodní programy a programy přeshraniční spolupráce. Každoročně byl zpracováván na základě tzv. Indikativního programu pomoci Evropských společenství České republice, z něhož vychází proces programování, poskytování a vyhodnocování předvstupní pomoci v naší republice. Zejména regiony byl využíván program přeshraniční spolupráce Phare CBC, který byl samostatným programem v rámci Phare s určenou alokací na příhraniční Euroregiony a jeho čerpání probíhalo na základě samostatných Finančních memorand. Byl zaměřený na podporu aktivit dvoustranné přeshraniční spolupráce v regionech zemí střední a východní Evropy se sousedícími zeměmi

¹⁹ Hlava II. Smlouvy o založení Evropského společenství.

²⁰ Jde o cla uvalovaná na zboží dovážené do Evropské unie z třetích zemí při uplatňování společného celního sazebníku. Členské státy si ponechávají pouze malou část těchto příjmů na krytí administrativních nákladů (10%) a ostatní jsou povinny odvádět do společného rozpočtu.

²¹ Nařízení Rady 3906/89 ze dne 18. prosince 1989, kterým se řídí fond Phare.

²² Tato memoranda přesně vymezují množství a způsob čerpání prostředků v souladu s příslušnými programovými dokumenty. Každé finanční memorandum také specifikuje období kontrahování a čerpání prostředků, které je vždy víceleté.

²³ *Program Phare byl ukončen* [online].EurActiv.cz, 18. ledna 2007 [cit. 12. listopadu 2014]. Dostupné na <<http://www.euractiv.cz/regionalni-rozvoj/clanek/program-phare-byl-ukoncen>>.

EU. Podporovány byly především investiční projekty do infrastruktury a organizována pomoc při znečišťování životního prostředí.

Největší alokace prostředků Phare CBC byla investována v sektoru dopravy do budování, rekonstrukce a rozšíření silničních komunikací v příhraničních regionech. Kromě dlouhodobých projektů byla z fondu Phare také poskytnuta částka přes 10 MEUR (350 mil. Kč) na podporu oblastem v České republice postiženým povodněmi v srpnu 2002. Celková podpora z fondu Phare v rámci investic do dopravní infrastruktury dosáhla výše 136,170 mil. EUR.²⁴ Po přistoupení k Evropské unii byl fond Phare nahrazen Evropským fondem regionálního rozvoje a Evropským sociálním fondem.

Česká republika byla úspěšná v čerpání finančních prostředků v rámci fondu Phare. V oblasti národních programů se podařilo vyčerpat přes 88 % všech prostředků, u programů přeshraniční spolupráce to bylo necelých 95 %. Poslední peníze z tohoto fondu byly žadatelům vyplaceny k 30. listopadu 2006. Fond Phare napomohl také ke zřízení dvou implementačních agentur – Nadace rozvoje občanské společnosti a Centrum pro regionální rozvoj ČR. Obě organizace získaly zkušenosti s rozdělováním a řízením evropských peněz.²⁵

Fond ISPA byl určen pro kandidátské země na vstup do EU. V případě České republiky se fond využíval od roku 2000 do května 2004. Podpora byla mezi kandidátské země rozdělována na základě daných kritérií (počet obyvatel, HDP, rozloha státu, připravenost na využívání fondu). Předpokladem efektivní účasti v programu byla kvalitní příprava projektů a zajištění jejich spolufinancování ze stran států, které projekt podávaly. U těch projektů, na něž Evropská komise schválila prostředky, bylo vždy podepsáno tzv. Finanční memorandum, které určovalo principy financování mezi ČR a Evropskou komisí. Roční výše prostředků pro všechny kandidátské země dosahovala 1,04 mld. euro (36 mld. Kč). V období od roku 2000 -2006 bylo pro ČR každoročně alokováno kolem 70 mil. Euro (2,5 mld. Kč).²⁶ Po vstupu zemí do Evropské unie převzal úlohu tohoto fondu Fond soudržnosti.

Fond SAPARD poskytoval investice do oblasti zemědělství a na rozvoj venkova. Jeho cílem bylo zaměřit kandidátské státy na priority Společné zemědělské politiky a rozvoje venkova a naučit je používat finanční postupy a kontrolní mechanismy, které jsou praktikovány v EU. Evropská unie uvolnila na fond SAPARD z Evropského zemědělského

²⁴Phare [online]. mdcz.cz, [cit. 10. října 2014]. Dostupné na <http://www.mdcz.cz/cs/Evropska_unie/Fondy_EU/PHARE.htm>.

²⁵ Program Phare byl ukončen [online].EurActiv.cz, 18. ledna 2007 [cit. 12. listopadu 2014]. Dostupné na <<http://www.euractiv.cz/regionalni-rozvoj/clanek/program-phare-byl-ukoncen>>.

²⁶ISPA [online]. euroskep.cz, [cit. 11. října 2014]. Dostupné na <<https://www.euroskop.cz/168/sekce/predvstupni-pomoc>>.

garančního a orientačního fondu ročně částku 520 mil. Euro pro všech deset kandidátských zemí. Na Českou republiku připadalo ročně asi 22 mil. Euro, z toho pro sektor zemědělství cca 540 mil. Kč a pro sektor rozvoje venkova zhruba 270 mil. Kč. Finanční čerpání z fondu SAPARD ukončila Česká republika předčasně v roce 2005, kdy došlo k vyčerpání alokace 92,8 miliónů EUR (2,9 miliard Kč), kterou celkově poskytlo Společenství a kterou bylo možno čerpat až do konce roku 2006.²⁷ Po vstupu do EU byl fond SAPARD nahrazen Evropským zemědělským podpůrným a záručním fondem.

Přínos fondu SAPARD spatřuji v možnosti osvojit si náročná pravidla strukturálních fondů Evropské unie a principů programování, vybudování potřebných institucí, připravení legislativního rámce a podmínek pro monitorování fondu SAPARD v České republice. Jelikož hlavním rysem fondu byla podpora většího počtu menších projektů, z tohoto důvodu žadatelem/příjemcem finanční podpory byly menší a střední obce v oboru zemědělské a potravinářské oblasti.

Mezi strukturálními fondy má významné místo Evropský fond regionálního rozvoje. K jeho cílům patří zlepšování infrastruktury, podpora nových pracovních míst, podpora malých a středních podniků, rozvoj technologií, ochrana a zlepšování životního prostředí, rozvoj turistiky.²⁸

Evropský sociální fond vznikl již v roce 1958. K jeho dnešním cílům patří především integrace nezaměstnaných, zejména osob postižených dlouhodobou nezaměstnaností, integrace mladých lidí do pracovního procesu, integrace osob vyloučených z trhu práce, stabilizace a růst zaměstnanosti, posílení lidského potenciálu ve výzkumu, vědě a technologii, posílení systému vzdělávání a další kvalifikace.²⁹

V roce 1958 byl vytvořen Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond. Záruční část tvoří 95% všech výdajů a slouží k financování společné zemědělské politiky. Hlavními aktivitami fondu je podpora vývozu zemědělských přebytků Evropské unie do zahraničí nebo cenová a stabilizační opatření na trhu se zemědělskými výrobky. Podpůrná část je zaměřena na financování regionální a strukturální politiky.

Z tohoto důvodu se domnívám, že patří mezi nejvíce využívané a velice oceňují jeho náplň. Jeho hlavním cílem je totiž podporovat investice a konkurenceschopnost zemědělských závodů, pomáhá začínajícím farmářům a farmářům v předdůchodovém věku nebo těm, kteří

²⁷SAPARD [online]. euroskop.cz, [cit. 11. října 2014]. Dostupné na <<https://www.euroskop.cz/168/sekce/predvstupni-pomoc>>.

²⁸ MARKOVÁ, Hana, BOHÁČ, Radim. *Rozpočtové právo*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 182.

²⁹ ŠELEŠOVSKÝ, Jan a kol. *Fondové financování jako faktor diverzifikace veřejných financí*. Brno: MU, 2003, s. 82.

hospodaří v okrajových nebo méně úrodných oblastech. Dále velmi pozitivně vnímám jeho snahu chránit české lesy, udržovat přirozený ráz krajiny a podporovat řemeslnou výrobu i turistický ruch.

Své významné postavení zaujímá také Kohezní fond neboli Fond soudržnosti. Vznikl v roce 1993 na pomoc čtyřem nejméně rozvinutým státům: Řecku, Portugalsku, Irsku a Španělsku, aby se připravily na vstup do hospodářské a měnové unie. Jeho pomoc je určena na přímé financování velkých projektů v oblasti životního prostředí a rozvoje dopravy. Evropský fond solidarity vznikl po ničivých záplavách, které v srpnu 2002 zasáhly střední Evropu. Členské a přistupující státy mohou žádat o pomoc při velké přírodní katastrofě.³⁰ Jeho roční rozpočet činí 1 miliardu EUR.³¹

³⁰ Odhadované škody jsou vyšší než 0,6 % HDP postiženého státu.

³¹ MARKOVÁ, Hana, BOHÁČ, Radim. *Rozpočtové právo*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 183 - 184.

4 Fondovní hospodaření

4.1 Fondovní hospodaření - obecné pojetí

Fondovní hospodaření řadíme do zvláštní části finančního práva a do pododvětví rozpočtového práva. To znamená, že v současnosti lze hovořit o finančním právu v užším slova smyslu (normy upravující příjmy a vydání veřejných peněžních fondů) a v širším slova smyslu (již uvedený okruh norem rozšířený o právní úpravu vykazující některé znaky příbuznosti nebo původu v oblasti soukromého práva.³² Fondovní hospodaření je tak alternativní variantou ke klasickému rozpočtovému hospodaření.

Fondové financování má charakter určitého účelového financování, jehož cílem může být jednak zajištění dlouhodobé stability některých výdajů státu s vazbou na určené příjmy, ale také vytvoření alternativy k přímému dotačnímu přidělování finančních prostředků. Klasické mimorozpočtové fondy tedy hospodaří s veřejnými prostředky a jsou tradičně kontrolovány parlamenty. Ze svého charakteru jsou proto považovány za součást veřejných rozpočtů.³³

Podle mého názoru čím více se bude vytvářet účelových fondů v rozpočtové soustavě, tím více bude docházet k dělení omezených veřejných příjmů uvnitř rozpočtové soustavy.³⁴ Nastane pak situace, že finanční prostředky v některých mimorozpočtových fondech stačí pokrýt potřeby, v jiných nebudou stačit. Z tohoto důvodu se domnívám, že je velmi důležité zvolit vhodné příjmy pro jednotlivé mimorozpočtové fondy vždy ve vztahu k potřebám, které budou financovány.

Fondové hospodaření s sebou přináší i spoustu výhod. Jestliže je použití finančních prostředků z mimorozpočtového fondu směřováno na financování kapitálových potřeb v některých odvětvích veřejného sektoru, je jistota, že se zabezpečování potřeb nebude odsouvat (např. rekonstrukce a opravy památek, rekonstrukce a velké opravy komunikací, komunálního bytového fondu apod.), neboť zabezpečování a financování kapitálových potřeb může být v budoucnu mnohem nákladnější. V takovém případě mimorozpočtový fond

³² GRÚŇ, Lubomír. *Finanční právo a jeho instituty*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde, 2009, s. 22-23.

³³ BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 118.

³⁴ Atomizace veřejných rozpočtů v sobě zahrnuje jednak vyšší nároky na zajištění jednotné finanční politiky, jednak potřebu zasazení těchto institucí do metodicky jednotné soustavy veřejných rozpočtů. Atomizace se projevuje jednak rozšiřováním klasických účelových mimorozpočtových fondů, jednak vznikem nového typu vládních agentur účelově zakládaných vládou k realizaci politiky podpory vybraných podnikatelských aktivit. Prostřednictvím těchto agentur dochází ke spojení klasických dotačních mechanismů s formami návratného financování. A je to především relativní izolovanost fondů, která má vliv na vytváření vlastní finanční politiky nezávislé na ostatních veřejných rozpočtech a odlišné od finanční politiky prosazované prostřednictvím státního rozpočtu.

do určité míry supluje kapitálový rozpočet.³⁵ V České republice je výhodou hospodaření v mimorozpočtových fondech (na rozdíl od veřejných rozpočtů) nepropadávání nevyužitých prostředků z dotací, možnost jejich použití na danou potřebu v následujícím roce.³⁶ To je jejich předností zejména v situaci, kdy v rámci veřejných rozpočtů se stále ještě využívá rozpočtová zásada propadávání nevyužitých finančních prostředků z dotací a nepřechází se na řízený výdajový rozpočet. Poskytování dotací a návratných finančních výpomocí ze státního fondu včetně způsobu jejich poskytnutí upravuje zvláštní právní předpis.³⁷

4.2 Účetnictví státních fondů

Účetnictví státních fondů se řídí vyhláškou č. 410/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky. Touto vyhláškou byla nahrazena starší vyhláška 505, podle které účtovaly územní samosprávné celky, příspěvkové organizace, státní fondy a organizační složky státu. S účinností od 1. 1. 2011 byly ve vyhlášce č. 410/2009 Sb., ze dne 11. 11. 2009 provedeny některé změny.

Tato vyhláška stanoví pro vedení účetnictví v plném rozsahu a vedení účetnictví ve zjednodušeném rozsahu:

- a) rozsah a způsob sestavování účetní závěrky,
- b) uspořádání, označování a obsahové vymezení položek majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv v účetní závěrce, včetně uspořádání, označování a obsahového vymezení podrozvahových účtů,
- c) uspořádání, označování o obsahové vymezení nákladů, výnosů a výsledků hospodaření v účetní závěrce,
- d) uspořádání a obsahové vymezení vysvětlujících a doplňujících informací v příloze v účetní závěrce, včetně informací o nakládání s prostředky státního rozpočtu a rozpočtů územních samosprávných celků,
- e) uspořádání a obsahové vymezení přehledu o peněžních tocích a přehledu o změnách vlastního kapitálu,
- f) směrnou účtovou osnovu,

³⁵ PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance, úvod do problematiky*. 4. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 118.

³⁶ § 28 odst. 4 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění zákona č. 482/2004 Sb.

³⁷ Tamtéž, odst. 6.

g) účetní metody, zejména způsoby oceňování a jejich použití včetně oceňování souboru majetku, postupy tvorby a použití opravných položek, postupy odpisování, postupy tvorby a použití rezerv,

h) závazný vzor účetní závěrky.³⁸

V rámci účetnictví státních fondů bych chtěla zdůraznit dva relativně odlišné okruhy – financování nákladů na vlastní činnost aparátu státních fondů a uvolňování prostředků fondů jednotlivým příjemcům.

4.2.1 Účetní závěrka

Na základě již zmiňované vyhlášky č. 410/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů se účetní závěrka skládá z následujících částí:

a) rozvaha

b) výkaz zisku a ztráty,

c) příloha,

d) přehled o peněžních tocích,

e) přehled o změnách vlastního kapitálu.³⁹

Položky rozvahy, výkazu zisku a ztráty, přehledu o peněžních tocích a přehledu o změnách vlastního kapitálu se označují kombinací velkých písmen latinské abecedy, římských číslic, arabských číslic a názvem položky. Položky částí účetní závěrky se uvádějí odděleně ve stanoveném pořadí.⁴⁰

Účetní závěrka je sestavována v peněžních jednotkách české měny a vykazuje se v tisících Kč.⁴¹ Způsob zaokrouhlování stanoví jiný právní předpis.⁴² Položky majetku a jiných aktiv a závazků a jiných pasiv jsou uspořádány v rozvaze. Přílohy č. 1 k této vyhlášce stanoví uspořádání a označování položek rozvahy a její základní závazný vzor a dále závazné vzory pro organizační složky státu, územní samosprávné celky, svazky obcí a regionální rady

³⁸ § 1 vyhlášky č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky.

³⁹ § 3 odst. 1 vyhlášky č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky.

⁴⁰ § 3 odst. 2, 3 vyhlášky č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky.

⁴¹ § 3 odst. 5 vyhlášky č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky.

⁴² vyhláška č. 16/2001 Sb., o způsobu, termínech a rozsahu údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu, rozpočtu státních fondů a rozpočtů územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů.

regionů soudržnosti, příspěvkové organizace, státní fondy a Pozemkový fond České republiky.⁴³

Velice kladně hodnotím povinnost vést výkaz zisku a ztráty, ve kterém jsou uspořádány položky nákladů a výnosů výsledků hospodaření. Podrobnější uspořádání a označování položek pak stanoví příloha č. 2 k této vyhlášce.

4.2.2 Vlastní kapitál

Vyhláška č. 410/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů rozděluje vlastní kapitál na jmění účetní jednotky, fondy účetní jednotky⁴⁴ a výsledky hospodaření.⁴⁵ V případě výsledku hospodaření se jedná o klasickou součást vlastního kapitálu. Vykazují se zde nerozdělené zisky/neuhrazené ztráty z minulých období a zisk/ztráta z běžného období.⁴⁶

Vlastní kapitál tvoří:

- dotace na pořízení dlouhodobého majetku
- kurzové rozdíly
- oceňovací rozdíly při změně metody
- jiné oceňovací rozdíly⁴⁷

4.2.3 Pohledávky

Na základě přijetí již zmíněné vyhlášky došlo u státních fondů ke tvorbě opravných položek. Domnívám se, že tato změna byla správná, protože se zprůhlední celé hospodaření.

Pro tvorbu opravných položek k pohledávkám zavádí zmíněná vyhláška specifické pravidlo tvorby opravné položky ve výši 10% za každých ukončených 90 dní po splatnosti dané pohledávky. Tvorba a zvýšení opravné položky se účtuje prostřednictvím nákladových účtů, snížení, případně rozpuštění opravné položky se účtuje rovněž prostřednictvím nákladů.⁴⁸

Určitou nevýhodu spatřuji ve velmi přesném rozlišování jednotlivých typů pohledávek. K některým pohledávkám (dlouhodobé poskytnutí návratné finanční výpomoci, dlouhodobé poskytnutí zálohy) se totiž opravné prostředky netvoří.

⁴³ § 4 odst. 1 vyhlášky č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky.

⁴⁴ Součástí je Fond odměn, Fond kulturních a sociálních potřeb, Rezervní fond tvořený ze zlepšeného výsledku hospodaření, Rezervní fond z ostatních titulů, Fond reprodukce majetku, investiční fond, Ostatní fondy

⁴⁵ Výsledek hospodaření běžného účetního období se týká po zdanění.

⁴⁶ SLAVÍČEK, Petr. Státní fondy v České republice. *Auditor*, 2010, č. 7, s. 16.

⁴⁷ § 26 odst. 2, 3 vyhlášky č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky.

⁴⁸ SLAVÍČEK, Petr. Státní fondy v České republice. *Auditor*, 2010, č. 7, s. 17.

5 Státní fond životního prostředí

5.1 Charakteristika Fondu

Státní fond životního prostředí byl zřízen zákonem č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky, ve znění pozdějších předpisů a to sloučením Státního fondu vodního hospodářství a Fondu ochrany ovzduší. Fond napomáhá realizovat opatření sloužící k ochraně a zlepšování životního prostředí.

Vnitřní struktura je upravena statutem Fondu a jednacím řádem rady Fondu. V čele Fondu stojí ředitel Petr Valdman, který byl jmenován do úřadu ministrem životního prostředí. Rada Fondu je poradním orgánem ministra. Náplní její činnosti je zejména posuzování těchto otázek:

- a) zásadní otázky tvorby a prostředků užití Fondu,
- b) roční rozpočty příjmů a výdajů Fondu,
- c) navržená opatření a jejich zabezpečení prostředky Fondu.⁴⁹

Čerpání prostředků z programů, které nabízí tento Fond, upravuje Směrnice Ministerstva životního prostředí č. 6/2010 o poskytování finančních prostředků ze Státního fondu životního prostředí ČR a Přílohy směrnice, které upravují podmínky pro poskytování podpory pro příslušné období.

Dle § 2 zákona č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí ČR, ve znění pozdějších předpisů jsou hlavními příjmy: poplatky a pokuty za vypouštění odpadních vod do vod povrchových a za skutečný odběr podzemních vod, za vypouštění škodlivých látek do ovzduší, pokuty podle zákona o odpadech, poplatky za dočasné nebo trvalé vynětí ze zemědělského půdního fondu a za vydobyté nerosty, pokuty uložené orgány správce Fondu a českou inspekcí životního prostředí za porušení předpisů a opatření k ochraně životního prostředí, dotace ze státního rozpočtu, podíly na výnosu daní, úvěry od právnických osob.

Fond sestavuje na každý rozpočtový rok návrh svého rozpočtu nejméně v rozsahu celkových příjmů a celkových výdajů a předkládá jej vládě vždy do 31. srpna. Vláda předkládá návrh rozpočtu Fondu po případných změnách, které v něm provede spolu s návrhem státního rozpočtu na tentýž rok ke schválení Poslanecké sněmovně. Fond v návrhu svého rozpočtu stanoví své celkové výdaje jako částku, kterou mu oznámil příslušný správce

⁴⁹§ 1 odst. 8 písm. a) - c) zákona č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Rada Fondu posuzuje dále návrhy na poskytnutí prostředků z Fondu a doporučuje ministrovi výši čerpání pro jednotlivé konkrétní případy, přičemž vychází ze zásad ochrany životního prostředí České republiky. Současně také schvaluje účetní závěrku sestavenou k rozvahovému dni.

kapitoly podle zvláštního zákona.⁵⁰ V rámci této částky v něm stanoví také částku, kterou se bude podílet na financování programů nebo projektů spolufinancovaných z rozpočtu Evropské unie.⁵¹ Pro finanční hospodaření si Fond zřizuje samostatný bankovní účet.

Rozhodnutí ministra o poskytnutí dotace se uveřejňuje, na prostředky z tohoto Fondu však není právní nárok. Detaily rozpracovává statut Fondu a Směrnice ministerstva životního prostředí České republiky. Při posuzování žádosti je základním principem ekologická a ekonomická výhodnost projektu. Žádost je předložena Fondu včetně odborného posudku, ke kterému Fond zpracuje vlastní stanovisko.⁵² I u tohoto Fondu platí, že finanční prostředky, které nejsou vyčerpány do konce rozpočtového roku, se nevracejí a využijí se tak v následujícím rozpočtovém roce.

5.2 Hospodaření Fondu

Státní fond životního prostředí České republiky je jedním ze základních ekonomických nástrojů k uskutečňování státní politiky životního prostředí a k plnění závazků vyplývajících z mezinárodních úmluv o ochraně životního prostředí a z členství v Evropské unii.

Mimo výše uvedené příjmy získával Fond v letech 2009- 2012 také příjmy z prodeje emisních povolenek vázané na program Zelená úsporám. Jedná se o účelově vyčleněné finanční prostředky na realizaci opatření vedoucích k úsporám energie a využití obnovitelných zdrojů energie v rodinných, bytových, panelových domech a veřejných budovách. O použití finančních prostředků rozhoduje ministr životního prostředí na základě doporučení rady Fondu. Podpora z Fondu je vždy v souladu se státní politikou životního prostředí a se závazky vyplývajících z mezinárodních úmluv.⁵³

K 31. 12. 2013 činily příjmy 1,96 mld. Kč, výdaje ke stejnému datu 2,36 mld. Kč. Ve srovnání s rokem 2012 byl na účet Fondu připsán o 251,2 mil. Kč nižší objem vybraných poplatků za znečištění životního prostředí. Pokles je způsoben nižší vybranou částkou, protože je např. pořizován menší počet automobilů, u kterých je placena ekologická daň.⁵⁴ Např. úroky z vkladů a běžného účtu Fondu dosáhly výše 16, 3 mil. Kč, tj. 0, 8% celkových

⁵⁰ § 8b odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění zákona č. 482/2004 Sb.

⁵¹ § 2a zákona č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁵² JÁNOŠÍKOVÁ, Petra, MRKÝVKA, Petr, TOMAŽIČ, Ivan a kol. *Finanční a daňové právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 142.

⁵³ *Zpráva o hospodaření Státního fondu životního prostředí České republiky* [online]. sfzp.cz, [cit. 6. září 2014]. Dostupné na <<https://www.sfpz.cz/ke-stazeni/152/15693/detail/zprava-hospodareni-za-rok-2013>>.

⁵⁴ Tamtéž.

příjmů. Pokles v souvislosti s rokem 2012 je důsledkem novely zákona č. 218/2000 Sb., která stanoví, že zůstatky peněžních prostředků na účtech Fondu jsou podřízeny souhrnnému účtu státní pokladny. Tímto opatřením byly uvedené příjmy Fondu zrušeny bez náhrady.

Dle mého názoru by bylo vhodné pro následující roky zrychlit proces vyhlášení výzev, zkrátit a zefektivnit proces hodnocení projektů a proplácení, více zpřesnit čerpání z Fondu. Současně bych navrhovala zvýšit finanční dozor a urychlit administrativní kroky. Domnívám se, že takto by se nejen ušetřilo spoustu času a rozsáhlého papírování, ale hlavně by klesly i neúměrné výdaje Fondu.

6 Státní fond kinematografie

6.1 Charakteristika Fondu

Fond vznikl na základě zákona č. 496/2012 Sb., o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů (zákon o audiovizi). Fond je právním nástupcem Státního fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie.⁵⁵ Náplní Fondu je výkon správy audiovizuálních poplatků, poplatku z vysílání reklamy a správních poplatků souvisejících s žádostmi podávanými Fondem podle zákona. Fond vede evidenci v oblasti audiovize podle § 30 zákona č. 496/2012 Sb., dále poskytuje podporu kinematografie, poskytuje filmové pobídky, přiděluje koprodukční statut podle Úmluvy nebo jiné mezinárodní smlouvy o filmové koprodukci a v neposlední řadě vykonává také majetková autorská práva k audiovizuálním dílům nebo autorská práva výrobce audiovizuálních děl.⁵⁶

Orgány Fondu tvoří ředitel Fondu, rada a dozorčí výbor. Ředitel stojí v čele Fondu, sám je statutárním orgánem i jeho zaměstnancem. Svým rozhodnutím je odpovědný za hospodaření s prostředky Fondu. V současné době zastává tuto pozici Mgr. Helena Bezděk Fraňková.

Rada Fondu se na základě zákona č. 496/2012 Sb., o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů (zákon o audiovizi) zabývá:

- a) stanovuje koncepci a strategii podpory kinematografie,
- b) stanovuje a následně zveřejňuje kritéria hodnocení projektů na základě politiky podpory filmové tvorby,
- c) rozhoduje o formě podpory kinematografie, podpoře projektů a její výši, a to s přihlédnutím k expertní analýze, a
- d) vykonává další činnosti svěřené jí tímto zákonem.

Podrobnosti o jednání rady upravuje statut Fondu. Rada má 9 členů⁵⁷, kteří jsou na návrh ministra kultury voleni a odvoláváni Poslaneckou sněmovnou a jí jsou jako celek také odpovědni. Funkční období radních je tříleté, přičemž každý rok je Poslaneckou sněmovnou volena jedna třetina členů rady. Činnost rady řídí její předseda, který svolává její jednání.⁵⁸

⁵⁵ statut Státního fondu kinematografie I odst. 2

⁵⁶ Tamtéž, II odst. 2.1 – 2.7

⁵⁷ Jedná se o osoby z řad uznávaných a zkušených osobností v oblasti kinematografie, které navrhuje občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti a zájmová sdružení právnických osob působících v oblasti kinematografie; střední a vyšší odborné školy filmového zaměření a vysoké školy filmového zaměření.

⁵⁸ § 14 odst. 3 zákona č. 496/2012 Sb., o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů (zákon o audiovizi), ve znění pozdějších předpisů.

Výbor má také 9 členů⁵⁹ s funkčním obdobím na tři roky. Hlavním úkolem je dohlížení nad účelným a hospodárným využitím prostředků na podporu kinematografie. V případě, že zjistí pochybení, okamžitě informuje ředitele Fondu a trvá na nápravě. Osobně považují tento typ dozoru a tím i zpětnou vazbu za velmi důležité. Fondem totiž procházejí nemalé částky, které by měly být neustále pod kontrolou příslušných orgánů.

Žádost o podporu kinematografie je nutné podat jen v elektronické podobě, současně musí žadatel uhradit správní poplatek. Prostředky jsou následně poskytovány jako dotace s podílem na zisku.⁶⁰ Velice kladně hodnotím, že Fondem poskytnuté prostředky lze použít jen k účelu, který je stanoven v rozhodnutí o podpoře kinematografie. To totiž znamená, že příjemce prostředků nad 3 000 000 Kč musí předložit Fondu spolu s vyúčtováním zprávu auditora o ověření vynaložených nákladů a tím je zajištěna i následná kontrola.

Návrh rozpočtu připravuje Fond pro každý rozpočtový rok a předloží ho nejpozději do 31. května předchozího kalendářního roku ministerstvu za účelem předložení vládě. Za návrh rozpočtu je odpovědný ředitel Fondu, který ho ještě předtím musí projednat s radou. Povinností rady je připojit k návrhu komentáře a připomínky, které jsou poté současně s návrhem předloženy ministerstvu. Další povinností Fondu je také sestavovat pro každý rozpočtový rok roční účetní závěrku a výroční zprávu o činnosti Fondu. I zde nese odpovědnost ředitel Fondu, který má povinnost tyto dokumenty předložit do konce února následujícího roku radě k projednání a následně, po ověření roční závěrky auditorem, je předkládá prostřednictvím ministra do konce března k projednání vládě a ke schválení Poslanecké sněmovně. Součástí výroční zprávy je také vyhodnocení plnění dlouhodobé a krátkodobé strategie poskytování podpor Fondem a vyhodnocení kontrolní činnosti výboru.⁶¹

6.2 Hospodaření Fondu

Dne 13. 8. 2012 vydal NKÚ tiskovou zprávu, ve které uvedl, že by dřívější Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie společně se Státním fondem kultury, Státním fondem rozvoje bydlení a Státním fondem životního prostředí měl být zrušen. Ve zprávě NKÚ bylo však uvedeno, že fondy se vzájemně liší svými podmínkami,

⁵⁹ Členové výboru jsou odvoláváni a jmenováni ministrem z řad zástupců jednotlivých poplatníků poplatků z vysílání reklamy a správních poplatků a to na návrh takovýchto poplatníků.

⁶⁰ § 32 odst. 1 zákona č. 496/2012 Sb., o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů (zákon o audiovizu), ve znění pozdějších předpisů.

⁶¹ statut Státního fondu kinematografie IV odst. 4.1 - 4.2

objemem prostředků, rozsahem svěřeného majetku i postavením, strukturou orgánů a mírou samostatnosti i odpovědnosti.⁶² Zásadní připomínky, které se ve zprávě NKÚ objevily, se týkaly rozporu v hospodářské odpovědnosti radních a Ministerstva kultury, dále nestabilního financování Fondu. Vedení Fondu se bránilo tím, že zákon č. 241/1992 Sb., o Státním fondu ČR pro podporu a rozvoj české kinematografie byl schválen pod tlakem historických událostí v roce 1992. Na svou obhajobu také uvedlo, že za doby své existence Fond podpořil více než 2000 hraných, animovaných a dokumentárních českých filmů a českých koprodukcí, napomohl stovkám modernizací kin ze všech regionů České republiky a díky němu tedy nezankla. Současne udělil podporu stovkám ročníků nejvýznamnějších českých filmových festivalů.

To, že původní Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie v roce 2012 procházel skutečně nelehkým obdobím, dokazuje i Zpráva Správce Státního fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie ze dne 30. 5. 2012. Správce Fondu vyzývá žadatele o finanční podporu, aby nutnost svých žádostí pečlivě zvážili. Důvodem byla novela zákona o provozování rozhlasového a televizního vysílání.⁶³ Na základě těchto skutečností došlo k poklesu finančních prostředků Fondu o 150 miliónů Kč a rada Fondu disponovala na podporu nových projektů jen částkou 6 -10 miliónů Kč.⁶⁴

Pro srovnání uvádím, že celkové příjmy v roce 2008 a 2009 činily přes 454 mil. Kč a v roce 2010 již jen necelých 254 mil. Kč. Hlavním důvodem poklesu byl pokles příjmů za užití kinematografických děl.⁶⁵

Současný Státní fond kinematografie vykonával svoji činnost v průběhu roku 2013 v souladu se zákonem o audiovizí. Na financování filmových pobídek byla poskytnuta dotace ze státního rozpočtu ve výši 500 mil. Kč. Na financování podpory kinematografie obdržel Fond účelovou dotaci ze státního rozpočtu ve výši 530 mil. Kč, přičemž Fond nečerpal žádné prostředky z fondů Evropské unie.⁶⁶

⁶² *Tisková zpráva* [online]. mkcr.cz, [cit. 3. září 2014]. Dostupné na <<http://www.mkcr.cz/assets/statni-fondy/statni-fond-pro-podporu-a-rozvoj-ceske-kinematografie/TZ-Rada-Fond-kinematografie-hospodari-transparentne-a-s-jasnymi-vasledky-14-08-2012.pdf>>

⁶³ ČT 1 od listopadu 2011 neodváděla do Fondu výnosy z odvysílaných reklam a soukromoprávní televize uhradila první odvod z výnosů z reklam teprve v roce 2013.

⁶⁴ *Zpráva Správce Státního fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie ze dne 30. 5. 2012* [online]. mkcr.cz, [cit. 3. září 2014]. Dostupné na <<http://www.mkcr.cz/assets/statni-fondy/statni-fond-pro-podporu-a-rozvoj-ceske-kinematografie-135775>>.

⁶⁵ Peněžní prostředky a majetek státu, se kterými jsou příslušné hospodařit vybrané státní fondy. *Věstník Nejvyššího kontrolního úřadu*, 2012, č. 3, kontrolní akce č. 11/33, s. 427.

⁶⁶ Výroční zpráva Státního fondu kinematografie za rok 2013 [online]. fondkinematografie.cz, [cit. 10. prosince 2014]. Dostupné na <<http://www.fondkinematografie.cz/o-fondu/vyrocní-zprava.html>>.

Příjmy Fondu tvořily především poplatky z vysílání reklamy, poplatky z kinematografických představení, správní poplatky podle zákona o audiovizí (poplatky, které musel žadatel uhradit při podání žádostí o podporu kinematografie), příjmy z obchodního využití filmů, ke kterým Fond vykonává autorská práva výrobce, příjmy z úroků z peněžních prostředků uložených na běžném a termínovaném vkladu, z nájmu z budovy, kde Fond hospodaří. Celkové rozpočtované příjmy Fondu pro rok 2013 činily 710 722 tis. Kč, rozpočtované výdaje činily 770 808 tis. Kč.⁶⁷ Na základě výroční zprávy Fondu z roku 2013 dosáhly skutečné příjmy částky 765 582 tis. Kč, skutečné výdaje částky 249 675 tis. Kč.

Státní fond kinematografie existuje již déle než rok a dle mého názoru vykonává svoji činnost dle zákona o audiovizí, zprůhlednil se také celý systém podávání žádostí o podporu a byla přesně definována kritéria hodnocení kvality projektů, což zabraňuje svévolné manipulaci s projekty.

Domnívám se však, že česká kinematografie, která je na vysoké úrovni, nemůže řádně fungovat bez veřejných prostředků a je třeba ji také podporovat z prostředků Evropské unie. Důvod spatřuji zejména v tom, že konkurence na evropských trzích a světových festivalech je vysoká, a proto by měla být naše kinematografie i řádně finančně zajištěna.

⁶⁷ Tamtéž.

7 Státní fond kultury České republiky

7.1 Organizační struktura Fondu

Státní fond kultury České republiky, se sídlem Maltézské náměstí 471/1, 118 01 Praha 1- Malá Strana, byl zřízen zákonem České národní rady č. 239/1992 Sb., o Státním fondu kultury České republiky. Fond je zapsán jako právnická osoba do obchodního rejstříku vedeného u Městského soudu v Praze.⁶⁸ Správcem Fondu a zároveň a i statutárním orgánem je dle již zmíněného zákona ministr kultury.

Dle § 2 odst. 1 zákona č. 239/1992 Sb., je orgánem, který rozhoduje o způsobu a výši čerpání prostředků Fondu rada Fondu.⁶⁹ Organizaci a činnost rady upravuje statut fondu, který schvaluje na návrh správce Fondu Česká národní rada. Činnost rady řídí její předseda a svolává ji k zasedání zpravidla jednou ročně. Pokud by byl nepřítomen, řídí její zasedání věkově nejstarší člen. Zasedání je neveřejné a hlasování o podporách vždy tajné. Usnesení rady je přijato, jestliže pro ně hlasuje nadpoloviční většina přítomných členů. Rada je tedy usnášeníschopná při přítomnosti nadpoloviční většiny svých členů.⁷⁰ Hlavní náplní rady je zejména řešení zásadních otázek tvorby a užití prostředků Fondu a návrh ročního rozpočtu příjmů a výdajů Fondu a návrh závěrečného účtu fondu.⁷¹ Rada si při svém posuzování nemusí být všemi otázkami bezpečně jistá, proto si může vyžádat k posouzení odborný posudek.

7.2 Hospodaření Fondu v souvislosti s příjmy a výdaji

Fond opětovně zahájil svoji činnost v roce 2012, poté co byli v závěru roku 2011 zvoleni Poslaneckou sněmovnou ČR noví členové rady Fondu. Od roku 2006 do roku 2011 Fond neplnil svoji hlavní funkci – nepodporoval kulturní projekty. Před tímto obdobím Fond kumuloval příjmy, výdaje měl v zásadě jen spravované nemovitosti. Finanční prostředky lze poskytovat formou účelových dotací, půjček nebo návratných finančních výpomocí a to převážně na tyto oblasti:

- podporu vzniku, realizaci a uvádění umělecky hodnotných děl,
- ediční počiny v oblasti neperiodických i periodických publikací,

⁶⁸ § 1 zákona č. 239/1992 Sb., o Státním fondu kultury České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁹ Rada má nejvíce 13 členů s tříletým funkčním obdobím. Veškeré náklady spojené s její činností nese Fond. Členem Rady může být jen bezúhonný občan ČR. Podmínky neslučitelnosti této funkce vyjmenovává § 3 odst. 2,3 zákona č. 239/1992 Sb., o Státním fondu kultury České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁰ § 2 statutu Státního fondu kultury České republiky.

⁷¹ § 5 odst. 1 písm. a), b) zákona č. 239/1992 Sb., o Státním fondu kultury České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

- získávání, obnovu a udržování kulturních a sbírkových předmětů,
- výstavní a přednáškovou činnost,
- propagaci české kultury v zahraničí,
- pořádání kulturních festivalů, přehlídek,
- podporu kulturních projektů sloužících k uchování a rozvíjení kultury národnostních menšin v ČR,
- podporu vysoce hodnotných neprofesionálních uměleckých aktivit,
- ochranu, údržbu a doplňování knihovního fondu.⁷²

Fond neuvažuje o čerpání prostředků ze zdrojů Evropské unie. Protože je Fond spravován zaměstnanci ministerstva kultury ČR, tak nevynakládá také žádné prostředky na výzkum a vývoj ani na platy zaměstnanců. Fond také nečerpá žádné úvěry u bank a nepřijímá ani nevyplácí zahraniční finanční prostředky.⁷³

Velmi významných příjmem Fondu jsou pro rok 2014 příjmy z pronájmu nemovitostí v částce přibližně 30 600 tis. Kč.⁷⁴ Skutečné příjmy z pronájmu dosažené v roce 2013 činily 46.032.631 Kč, kdy kromě jiných příjmů bylo započítáno nájemné za rok 2012 za objekt U Hybernů ve výši 13.113.156 Kč, zúčtovány příjmy z pronájmu za rok 2012 za Dům U Černé matky boží ve výši 3.219.730 Kč.⁷⁵

Jako nejdůležitější příjem Fondu v předešlých letech uvádím příjem finančních zdrojů v podobě výnosu z reklam vysílaných na ČT2 ve výši předpokládaných 15 000 tis. Kč.⁷⁶ V příjmech Státního fondu kultury se objevuje tento příjem teprve od roku 2012, kdy představoval 11.690.255,84 Kč. Během roku 2013 došlo k obrovskému nárůstu reklamy na tomto vysílacím okruhu. V současné době činí tato položka 7.620.000 Kč.⁷⁷

Celkové výdaje Fondu na rok 2014 jsou rozpočtovány ve výši 35 000 000 Kč. Jsou v nich zohledněny prostředky vyčleněné na podporu kulturních projektů a výdaje za elektrickou energii, vodu a plyn.

⁷² HERMAN, Daniel. *Schválený rozpočet na rok 2014 Státní fond kultury České republiky* [online].mkcr.cz, [cit. 9. října 2014]. Dostupné na <<http://www.mkcr.cz/assets/statni-fondy/statni-fond-kultury-cr/Schvaleny-rozpocet-Statniho-fondu-kultury-na-rok-2014.pdf>>.

⁷³ Tamtéž, s. 3.

⁷⁴ Až 50 % příjmu z pronájmu Národního domu Vinohrady má nefinanční povahu – započítává se na opravy a technické zhodnocení objektu, což značně snižuje reálné disponibilní zdroje financování Fondu. Každoročně dochází k valorizaci nájemného dle inflačního koeficientu.

⁷⁵ HERMAN, Daniel. *Schválený rozpočet na rok 2014 Státní fond kultury České republiky* [online].mkcr.cz, [cit. 9. října 2014]. Dostupné na <<http://www.mkcr.cz/assets/statni-fondy/statni-fond-kultury-cr/Schvaleny-rozpocet-Statniho-fondu-kultury-na-rok-2014.pdf>>.

⁷⁶ Zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁷ HERMAN, Daniel. *Schválený rozpočet na rok 2014 Státní fond kultury České republiky* [online].mkcr.cz, [cit. 9. října 2014]. Dostupné na <<http://www.mkcr.cz/assets/statni-fondy/statni-fond-kultury-cr/Schvaleny-rozpocet-Statniho-fondu-kultury-na-rok-2014.pdf>>.

Rozpočet Fondu na příslušné období je vždy přílohou rozpočtu ČR, jeho návrh je schválen správcem Fondu, Ministerstvem financí a poté Parlamentem ČR. Současně se stává součástí dokumentace státního rozpočtu. Fondu nejsou sestavovány žádné závazné ukazatele. V průběhu roku 2013 nebyla přijata žádná rozpočtová opatření, rozdíl v dosažené skutečnosti oproti rozpočtu je vždy okomentován v závěrečném účtu Fondu za příslušné období.⁷⁸

Fond má zřízen běžný účet u ČNB Praha. Pro lepší přehlednost uvádím, že počáteční stav prostředků na tomto účtu k 1. 1. 2013 činil 50 811 691,60 Kč a konečný zůstatek k 31. 12. 2013 činil 76 197 187,19 Kč. Na základě těchto skutečností je tedy vidět, že Fond prostředky, které má poskytnuté ke svému hospodaření rozvíjí, investuje a neocitá se ve ztrátě.

⁷⁸ HERMAN, Daniel. *Hodnotící zpráva k hospodaření Státního fondu kultury České republiky za rok 2013* [online].mkcr.cz, [cit. 13. října 2014]. Dostupné na <<http://www.mkcr.cz/assets/statni-fondy/statni-fond-kultury-cr/Hodnotici-zprava-Statniho-fondu-kultury-za-rok-2013.pdf>>.

Na základě ustanovení vyhlášky č. 419/2001Sb., ve znění pozdějších předpisů, vypracovává Státní fond kultury České republiky tuto hodnotící zprávu k hospodaření Fondu za rok 2013. Komentář je zpracováván na základě výsledků vykazovaných předepsanými účetními a finančními výkazy, tj. na základě rozvahy, přílohy a především výkazu pro průběžné hodnocení plnění rozpočtu. V souladu se zákonem č. 239/1992 Sb., je účetní závěrka Fondu ověřena auditorem.

8 Státní fond dopravní infrastruktury

8.1 Charakteristika Fondu

Státní fond dopravní infrastruktury byl zřízen v roce 2000 zákonem č. 104/2000 Sb., o Státním fondu dopravní infrastruktury za účelem přispět ke zkvalitnění dopravy, zejména poskytováním příspěvků na výstavbu nových dopravních cest a na jejich opravy. Fond je právnickou osobou, své sídlo má v Praze a je podřízen přímo Ministerstvu dopravy. Majetek, se kterým hospodář, je ve vlastnictví státu.⁷⁹ Činnost Fondu je velmi rozsáhlá, proto vybírám z výčtu uvedených pod § 2 odst. 1 zákona č. 104/2000 Sb., o Státním fondu dopravní infrastruktury:

- financování a poskytování příspěvků na výstavby, modernizace, opravy a údržby silnic a dálnic, celostátních a regionálních drah, vnitrozemských vodních cest,
- poskytování příspěvků na průzkumné a projektové práce, na programy zaměřené ke zvýšení bezpečnosti dopravy, na výstavbu cyklostezek.

Orgány Fondu tvoří výbor Fondu⁸⁰, dozorčí rada Fondu a ředitel Fondu. Rada Fondu je kontrolním orgánem, její hlavní náplní je kontrolovat činnost a hospodaření Fondu. Pokud zjistí nedostatky, neprodleně informuje ministerstvo, vládu a Poslaneckou sněmovnu ČR. Ředitel je statutárním orgánem Fondu, v současné době zastává tuto pozici Ing. Tomáš Čoček, Ph.D. Náplní jeho práce je zejména:

- a) provádí rozhodnutí výboru o uvolnění prostředků Fondu,
- b) provádí další opatření schválená nebo projednaná výborem,
- c) řídí činnost aparátu Fondu.⁸¹

8.2 Příjmy a rozpočet Fondu

Státní fond dopravní infrastruktury každoročně sestavuje rozpočtový návrh, který prostřednictvím ministra do 31. srpna předkládá vládě, ta ho pozmění nebo v nezměněné podobě přiloží spolu se státním rozpočtem Poslanecké sněmovně ke schválení. Současně s návrhem rozpočtu vypracovává Fond ve spolupráci s ministerstvem střednědobý výhled příjmů a výdajů na nadcházející léta. Po skončení rozpočtového roku sestavuje Fond návrh roční účetní závěrky, která musí být prověřena auditorem, a výroční zprávy o činnosti Fondu. Do tří měsíců po skončení rozpočtového roku jej prostřednictvím ministra předkládá

⁷⁹ BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 122.

⁸⁰ Výbor má devět členů, předsedou je ministr dopravy. Předseda řídí činnost výboru. Jednání se řídí jednacím řádem, který schvaluje výbor usnesením. Členům výboru přísluší odměna, kterou vláda stanoví usnesením.

⁸¹ § 10 odst. 2 zákona č. 104/2000 Sb., o Státním fondu dopravní infrastruktury, ve znění pozdějších předpisů.

k projednání vládě a ke schválení Poslanecké sněmovně. Pokud není schválen rozpočet fondu, řídí se až do doby schválení rozpočtu tzv. rozpočtovým provizoriem – tedy není-li Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR schválen rozpočet Fondu na příslušný rozpočtový rok před prvním dnem rozpočtového roku, řídí se rozpočtové hospodaření Fondu v době od prvního dne rozpočtového roku do doby schválení rozpočtu na tento rozpočtový rok objemem příjmů a výdajů Fondu schváleným pro předchozí rozpočtový rok.⁸²

Fond používá svých příjmů ve prospěch rozvoje, výstavby, údržby a modernizace silnic a dálnic, železničních dopravních cest a vnitrozemských vodních cest. Příjmy Fondu tvoří zejména výnos silniční daně, podíl na výnosu spotřební daně z minerálních olejů, výnos z časového poplatku⁸³ a z mýtného, dotace ze státního rozpočtu.⁸⁴ To znamená, že část výnosům, které doprava produkuje, se do dopravy zase vrací.

Osobně považuji za velmi důležité příspěvky, které poskytuje Evropská komise prostřednictvím evropských fondů a které plynou také do Fondu. Fond může být i příjemcem darů a dědictví, pokud se podmínky stanovené dárcem či zůstavitelem shodují s předmětem činnosti Fondu. Za velmi pozitivní považuji i fakt, že na konci kalendářního roku se pak zůstatky Fondu převádějí do následujícího kalendářního roku, čímž je zajištěn převod prostředků pro následující hospodaření Fondu.

Na základě jednotlivých investičních akcí se dají rozčlenit výdaje Fondu a to vždy s hledem na účel Fondu. Hospodaření Fondu se provádí ve dvou účetně oddělených okruzích tak, aby byly sledovány náklady na vlastní činnost od ostatních činností Fondu.

8.2.1 Rozpočet Fondu na rok 2014 a střednědobý výhled na roky 2015 a 2016

Rozpočet a střednědobý výhled Fondu v letech 2014 – 2016 vychází z finančních rámců stanovených vládou ČR pro rok 2014 a střednědobý výhled pro roky 2015 a 2016, přičemž rozpočet je připraven jako vybilancovaný. Pro rok 2014 byly finanční rámce dodatečně navýšeny vládou ČR o cca 5 mld. Kč. Jednalo se o kombinaci zdrojů z Evropské unie a národního spolufinancování. Za základ pro sestavování rozpočtu na rok 2014 a střednědobého výhledu na období 2015 – 2016 byly použity strategické závěry obsažené ve schválené Dopravní politice a dle navrhovaného znění Dopravních sektorových strategií.

Dle mého názoru reaguje rozpočet na závazky státu, které vyplývají z potřeb výstavby dopravní infrastruktury s cílem v maximální možné míře dočerpat prostředky operačního

⁸² JÁNOŠÍKOVÁ, Petra, MRKÝVKA, Petr, TOMAŽIČ, Ivan a kol. *Finanční a daňové právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 146.

⁸³ Jedná se o užívání dálnic a rychlostních silnic.

⁸⁴ BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 122.

programu Doprava 2007 – 2013 a zároveň připravit nové finanční perspektivy na období let 2014 – 2020.

Z hlediska rozpočtu roku 2014, resp. střednědobého výhledu pro období do konce roku 2016 lze za zásadní považovat následující skutečnosti:

- řádné pokračování v Operačním programu Doprava, předpokládá však převod účelové dotace na spolufinancování z roku 2013 na rok 2014 ve výši 2,3 mld. Kč,
- v roce 2015 bude nezbytné navýšení národních zdrojů celkem o 11,6 mld. Kč a v roce 2016 o 5,6 mld. Kč,
- schválením rozpočtu bez úpravy finančních objemů roků 2015 a 2016 dojde k realizaci akcí v roce 2014 bez dostatečných zdrojů na pokračování v dalších letech. Vzhledem ke skutečnosti, že akce nebudou zastavovány nebo omezovány, bude vytvářen rozpočtově nekrytý závazek do let 2015 a 2016.⁸⁵

Rozpočtový výhled na období 2015 a 2016 pracuje se zdroji národního rozpočtu ve výši 37 mld. Kč a reaguje tak na skutečnost, že v roce 2015 končí možnost čerpat zdroje z Operačního programu Doprava 2007 – 2013. Z tohoto důvodu, jak jsem již zmínila výše, bude v roce 2015 chybět cca 11,6 mld. Kč a v roce 2016 5,6 mld. Kč.

⁸⁵ Rozpočet Státního fondu dopravní infrastruktury na rok 2014 a střednědobý výhled na roky 2015 a 2016 [online]. sfdi.cz, [cit. 16. října 2014]. Dostupné na <http://www.sfdi.cz/soubory/obrazky-clanky/dokumenty-2015/2016_rozpocet2014.pdf>.

9 Státní fond rozvoje bydlení

9.1 Charakteristika Fondu

Státní fond rozvoje bydlení byl založen v roce 2000 zákonem č. 211/2000 Sb., o Státním fondu rozvoje bydlení, ve znění pozdějších předpisů. Fond je právnickou osobou náležející do působnosti Ministerstva pro místní rozvoj se sídlem v Olomouci.⁸⁶ Orgány Fondu tvoří výbor Fondu, dozorčí rada Fondu a ředitel Fondu. Nejvyšším orgánem je sedmičlenný výbor Fondu, jehož předsedou je ministr pro místní rozvoj, místopředseda a pět členů, kteří jsou jmenováni a odvoláváni vládou na návrh ministra.⁸⁷ Činnost výboru řídí předseda, celé jednání pak vychází z jednacího řádu, který schvaluje výbor usnesením. Dle § 6 odst. 4 zákona č. 211/2000 Sb., o Státním fondu rozvoje bydlení, ve znění pozdějších předpisů, jedná výbor o věcech, které jsou předmětem činnosti Fondu, a předkládá ministrovi:

- a) návrh rozpočtu Fondu,
- b) účetní závěrku Fondu sestavenou k rozvahovému dni a výroční zprávu o činnosti Fondu za příslušný kalendářní rok,
- c) návrh Statutu Fondu a návrh změn tohoto Statutu.

Ředitel je statutárním orgánem Fondu a jeho zaměstnancem. Do své funkce je jmenován ministrem. S účinností od 28. února 2014 byla jmenována ředitelkou Státního fondu rozvoje bydlení JUDr. Ing. Eva Helclová. Její hlavní náplní práce je zejména:

- a) provádí rozhodnutí a další opatření schválená a projednaná výborem,
- b) řídí činnost Fondu a práci zaměstnanců Fondu.⁸⁸

Kontrolním orgánem je dozorčí rada. Její starostí je kontrolovat činnost a hospodaření Fondu a jeho orgánů a schvaluje účetní závěrku Fondu. Dozorčí rada má pět členů, kteří jsou voleni a odvoláváni Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky na dobu čtyř let.⁸⁹ Pokud rada zjistí závažné nedostatky, je její povinností neprodleně informovat ministra.

⁸⁶ JÁNOŠÍKOVÁ, Petra, MRKÝVKA, Petr, TOMAŽIČ, Ivan a kol. *Finanční a daňové právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 147.

⁸⁷ Jedná se o zástupce Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva financí, Ministerstva průmyslu a obchodu a nezávislé odborníky.

Člen výboru může být odvolán, jestliže porušil závažným způsobem povinnosti vyplývající z jeho funkce, byl-li pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin, nemůže-li z důvodů na své straně vykonávat svou funkci po dobu delší šesti měsíců a v dalších odůvodněných případech. Podmínky upravuje § 6 odst. 2 písm. a) – d) zákona č. 211/2000 Sb., o Státním fondu rozvoje bydlení, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁸ § 6 odst. 5 písm. a), b) zákona č. 211/2000 Sb., o Státním fondu rozvoje bydlení, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁹ Člen dozorčí rady může být odvolán, jestliže porušil závažným způsobem povinnosti vyplývající ze své funkce, byl-li pravomocně odsouzen pro úmyslný trestní čin, nemůže-li z důvodů na své straně vykonávat funkci po dobu delší šesti měsíců a v dalších odůvodněných případech. Podmínky upravuje § 6 odst. 6 písm. a) – d) zákona č. 211/2000 Sb., o Státním fondu rozvoje bydlení, ve znění pozdějších předpisů.

9.2 Příjmy a rozpočet Fondu

Fond sestavuje pro každý kalendářní rok návrh svého rozpočtu, který předkládá vládě ministr vždy do 31. srpna. Vláda předkládá návrh rozpočtu Fondu po případných změnách, které v něm provede, spolu s návrhem státního rozpočtu na tentýž rok ke schválení Poslanecké sněmovně. Fond v návrhu svého rozpočtu stanoví své celkové výdaje jako částku, kterou mu oznámil příslušný správce kapitoly podle zvláštního zákona.⁹⁰ Jestliže není Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR schválen rozpočet Fondu na příslušný kalendářní rok před prvním dnem tohoto kalendářního roku, řídí se jeho rozpočtové hospodaření v době od prvního dne tohoto kalendářního roku do schválení rozpočtu na tento rok objemem a členěním příjmů a výdajů rozpočtu Fondu v předchozím roce. Výdaje v tomto období se uvolňují v jednotlivých položkách rozpočtu Fondu ve výši jedné dvanáctiny celkové roční částky v každém měsíci tohoto období.⁹¹ Po skončení kalendářního roku sestavuje Fond roční účetní závěrku, kterou spolu s výroční zprávou o činnosti Fondu předkládá ministr vládě a vláda je předkládá do 31. března běžného kalendářního roku ke schválení Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky. Roční účetní závěrka Fondu musí být před svým předložením vládě ověřena auditorem.⁹²

K plnění svých úkolů užívá Fond majetek, se kterým hospodaří, což musí být v souladu se schváleným rozpočtem a současně se zásadami efektivnosti a obezřetnosti. Fond si také zřizuje také vlastní účty u bank, což znamená, že prostředky, které má vymezené pro vlastní činnost a ty které směřují na výplatu odměn členům výboru Fondu a dozorčí rady Fondu, musí být vedeny na samostatném účtu, na který jsou zálohově převáděny.

Příjmy Fondu tvoří:

- a) dotace ze státního rozpočtu,
- b) příjem z vydaných dluhopisů,
- c) výnosy z dluhopisů a hypotečních zástavních listů nakoupených v souladu s tímto zákonem,
- d) splátky z poskytnutých úvěrů včetně příslušenství,
- e) úroky z vkladů, penále, pojistná plnění a jiné platby získané v souvislosti s použitím prostředků Fondu,
- f) výnosy z veřejných sbírek organizovaných Fondem, dary, dědictví ve prospěch Fondu,
- g) prostředky ze strukturálních Fondů Evropských společenství,

⁹⁰ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů.

⁹¹ JÁNOŠÍKOVÁ, Petra, MRKÝVKA, Petr, TOMAŽIČ, Ivan a kol. *Finanční a daňové právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 147 - 148.

⁹² Tamtéž, s. 148.

- h) přijaté půjčky a úvěry,
- i) splátky půjček poskytnutých do fondů obcí na opravy, modernizaci a rozšíření bytového fondu a do fondů rozvoje měst,
- j) další příjmy, pokud tak stanoví zvláštní zákon.⁹³

Cílem Státního fondu rozvoje bydlení je zajistit prostředky na podporu a rozvoj bydlení bez omezení stavu státního rozpočtu a udržitelnosti této podpory pro budoucnost. Prioritami však musí dle mého názoru zůstat dostupnost, stabilita a kvalita bydlení.

9.2.1 Hospodaření Fondu

Schválený rozpočet Státního fondu rozvoje bydlení na rok 2013 v oblasti příjmů činil 855,59 mil. Kč. Skutečné příjmy včetně Holdingového fondu v roce 2013 dosáhly částky 967,65 mil. Kč. Na základě těchto skutečností je patrné, že byly o 13,10 % vyšší než příjmy rozpočtované. Vliv na vyšší objem příjmů měl především vyšší objem splátek z poskytnutých úvěrů z titulu předčasného splacení úvěrů, vyšší úrokové výnosy, příjmy z vratek a vyměřených sankcí k dotacím poskytnutých v předchozích letech.⁹⁴ Pro srovnání uvádím, že schválený rozpočet na rok 2012 v oblasti příjmů činil 1 012 mil. Kč, skutečné příjmy dosáhly částky 1 747,65 mil. Kč., tj. o 53,29 % vyšší než příjmy rozpočtované. Na základě těchto skutečností soudím, že Fond dokáže svěřené prostředky patřičně využívat a rozmnožovat.

Pro lepší názornost v souvislosti s hospodařením tohoto Fondu, připomínám následující údaje. Splátky úvěrů na opravy a modernizace domů a bytů dosáhly ze strany veřejných rozpočtů měst a obcí částky 39,88 mil. Kč, ze strany ostatních příjemců 2,66 mil. Kč, splátky úvěrů poskytnutých družstvům v rámci podpory výstavby družstevních bytů 47,31 mil. Kč, splátky úvěrů poskytnutých investorům na výstavbu nájemního bydlení 0,32 mil. Kč, splátky úvěrů poskytnutých fyzickým osobám 636,33 mil. Kč, úroky z poskytnutých úvěrů činily 112,15 mil. Kč, přijaté úroky z dočasně volných finančních prostředků 112,71 mil. Kč, přijaté vratky transferů 4,89 mil. Kč, přijaté sankční platby 9,12 mil. Kč, poplatky za poskytnutá ručení 1,89 mil. Kč, ostatní nedaňové příjmy 0,39 mil. Kč.

Na základě výše zmíněných údajů, uvádím, že celkové výdaje Fondu za rok 2013 byly rozpočtovány ve výši 2 408,91 mil. Kč. Skutečné výdaje roku 2013 dosáhly výše 1 427,48 mil. Kč.

⁹³ § 2 odst. 1 písm. a) – j) zákona č. 211/2000 Sb., o Státním fondu rozvoje bydlení, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁴ Účetní závěrka a výroční zpráva o činnosti Státního fondu rozvoje bydlení za rok 2013 [online]. sfrb.cz, [cit. 10. listopadu 2014]. Dostupné na <<http://www.sfrb.cz/vyrocní-zpravy>>.

Jako příklad vysoké efektivity tohoto fondu a širokém uplatnění uvádím následující skutečnosti. V roce 2013 došlo k uzavření 102 smluv o poskytnutí nízkouročeného úvěru na opravy a modernizace domu dle nařízení vlády č. 468/2012 Sb., v celkovém finančním objemu 346,29 mil. Kč. Ke konci roku 2013 eviduje Fond také 30 příslibů na uzavření úvěrů ve výši 137,16 mil. Kč a do roku 2014 převedl rozpracované žádosti v objemu 103,21 mil. Kč. Skutečně vyčerpaná částka dosáhla v roce 2013 výše 254,81 mil. Kč.

9.3 Programy a podpory Státního fondu rozvoje bydlení

Státní fond rozvoje bydlení již v minulosti nabízel spoustu programů. Mnohé z nich byly z důvodu nedostatku finančních prostředků nebo nedostatečného využití programu ukončeny. Jedinečnou vlastností programů Fondu je jejich dlouhodobá stabilita a také veškerá administrace a poskytnutí zcela bez poplatků. I tyto výhody zvyšují zájem o tyto programy.

Mezi nejvíce využívaný program patří *Úvěry na opravy a modernizace – Panel 2013+*. Program je určen pro vlastníky bytových domů bez rozdílu technologie výstavby (panelové, cihlové). Program mohou využít družstva, společenství vlastníků, fyzické i právnické osoby stejně jako města nebo vesnice, které mají ve vlastnictví bytový dům. Podmínky programu se řídily do 7. 8. 2014 nařízením vlády č. 468/2012. Dne 24. 7. 2014 bylo ve sbírce zákonů zveřejněno nové nařízení vlády č. 144/2014, kterým se novelizuje předchozí nařízení vlády a nabývá účinnosti od 8. 8. 2014. Program nabízí nízkouročené úvěry na opravy a modernizace bytových domů.⁹⁵ Zásadní změnou pro žadatele je povinnost dokládání energetického posudku. Formulář lze však bez problémů nalézt na stránkách Fondu.

Dle mého názoru tím, že program klade důraz především na komplexní opravy, nutí tak vlastníky, aby vynakládali finanční prostředky účelně, což považují osobně za velmi pozitivní. Cílem je zajistit optimální návratnost finančních prostředků jak z pohledu možných zdrojů financování, objemu oprav, tak i z pohledu možnosti splácení žadatelů.

Od 13. ledna 2014 bylo možné zapojit se do programu *Úvěry na opravy a modernizace – Program 150*. Výše úvěru činí 150 000 Kč na žadatele s úrokovou sazbou 2 % p. a. po celou dobu splácení, doba splácení je 10 let a program je výhodný pro manžele i jednotlivce do 36 let ve spojitosti s byty či domy v osobním vlastnictví nebo spoluvlastnictví. Žádat lze i o částku nižší, v rozpočtu na rok 2014 je vyčleněno 100 mil. Kč.

⁹⁵ Úrok je stanoven na základě Referenční sazby Evropské unie, minimálně 0,75 %, fixace úroku po celou dobu splatnosti, kterou lze nastavit až na dobu 30 let, zajištění je standardní, formou ručitelského závazku a další formy jištění dle výše úvěru.

Podmínkou úvěru je, že musí být vyčerpán nejpozději do jednoho roku od uzavření úvěrové smlouvy a každý příjemce úvěru musí mít ručitele ve věku do 55 let s minimálním průměrným čistým příjmem za poslední 3 měsíce 10 000,- Kč.⁹⁶ Úvěr lze využít např. na:

- připojení k veřejným sítím – voda, plyn, kanalizace, elektřina,
- plášť budovy – obvodový plášť, střecha, balkon, okna, okapy, žaluzie,
- rozšíření stávajícího bytu o další místnosti (ne však vznik bytové jednotky),
- opravu nebo budování WC, koupelny,
- opravu nebo výměnu ústředního vytápění a kotle, rozvodů elektro, vody,
- pořízení a instalaci solárních panelů, tepelného čerpadla, klimatizace,
- pořízení a instalace kuchyňské linky, vestavěných spotřebičů, skříní,
- další modernizace vnitřního interiéru – např. dveře, podlahy, omítky.⁹⁷

Cílem programu *Úvěry na výstavbu nájemních bytů*, která vznikla nařízením vlády č. 284/2011 Sb., je podpořit nejen novou výstavbu nájemních bytů, ale také umožnit přestavby a rekonstrukce již existujících objektů, které původně nebyly určeny k bydlení nebo v nich nejsou byty způsobilé k bydlení. Novinkou je také možnost využít nízkouročený úvěr na stavební úpravy stávajícího velkého bytu, díky kterým vznikne alespoň jeden další nájemní byt. Smyslem je pomoci zajistit dostupnost malometrážních bytů.⁹⁸ Změnila se také velikost bytů, které lze z úvěru hradit – od 25 m² do 90 m². Snížení velikosti z původních 35 m² je možností, jak postavit dostupné malé byty například pro jednočlenné domácnosti. Náklady na stavbu se tak pozitivně projeví na odpovídající výši nájemného.

Základními parametry úvěru jsou:

- výše úroku 2 % p. a. v případě realizace nájemních bytů pro vymezené skupiny (seniory, zdravotně či sociálně ohrožené skupiny),
- fixace po celou dobu splácení, kterou lze nastavit až na 30 let,
- úrok od 3,5 % p. a. při výstavbě pro ostatní skupiny, se stejnou možností nastavení doby splatnosti až na 30 let.⁹⁹

Program *JESSICA* je součástí koncepce Společné evropské podpory udržitelných investic do městských částí financované z Evropských strukturálních fondů.¹⁰⁰ Aby bylo

⁹⁶ *Úvěr 150.000 Kč pro mladé na opravy domů a bytů* [online]. sfrb.cz, [cit. 10. listopadu 2014]. Dostupné na <<http://www.sfrb.cz/programy/uver-150>>.

⁹⁷ *Úvěr 150.000 Kč pro mladé na opravy domů a bytů* [online]. sfrb.cz, [cit. 10. listopadu 2014]. Dostupné na <<http://www.sfrb.cz/programy/uver-150>>.

⁹⁸ *Úvěry na výstavbu nájemních bytů* [online]. sfrb.cz, [cit. 11. listopadu 2014]. Dostupné na <<http://www.sfrb.cz/programy/uvery-na-vystavbu-najemnich-bytu>>.

⁹⁹ *Úvěry na výstavbu nájemních bytů* [online]. sfrb.cz, [cit. 11. listopadu 2014]. Dostupné na <<http://www.sfrb.cz/programy/uvery-na-vystavbu-najemnich-bytu>>.

možné zajistit evropské finanční zdroje pro obnovu bydlení v České republice, byl v souladu s vládní Konceptí bydlení do roku 2020 změněn zákon o Státním fondu rozvoje bydlení. Fond tak naplňuje tuto koncepci a její jednotlivá zadání, která směřují k zajištění dalších finančních zdrojů pro programové období od roku 2014. Pilotní částka 550 mil. Kč, kterou Fond získal a prostřednictvím svého Holdingového fondu bude dále kontrolovat, je připravena pro aktuální období 2013 – 2015. Pokud se podaří tento objem rozdělit mezi vlastníky bytových domů do konce roku 2015, má Fond vysokou šanci získat v dalších letech až 2 mld. Kč ročně na modernizaci a rekonstrukci bydlení.¹⁰¹ Program je zaměřen na rekonstrukci a modernizaci společných částí bytových domů a zřízení či rekonstrukci sociálního bydlení.¹⁰²

Hlavní výhody zmíněného programu spatřují:

- fixace úroků po celou dobu splácení s možností bezplatného splácení části nebo celého úvěru,
- délka splatnosti až na 30 let,
- možnost odkladu splátek jistiny až na 2 roky bez poplatků,
- výše úvěru od 1 mil. korun do 120 milionů korun,
- vázanost užívání, kdy žadatel úvěru nesmí změnit způsob užívání bytového domu po dobu nejméně 10 let od uzavření úvěrové smlouvy,
- spolufinancování – kofinancování min. 10% nebo min. 25% výdajů investičního záměru podle toho, jestli žadatel čerpal v posledních 3 letech nějakou formu dotace či zvýhodněného úvěru.¹⁰³

Program úvěry obcím na opravy a modernizaci bytového fondu upravuje nařízení vlády č. 396/2001 Sb., o použití prostředku Státního fondu rozvoje bydlení na opravy a modernizaci bytů, ve znění pozdějších předpisů. Podpora je poskytována ve formě úvěru s garantovaným úrokem 3% p. a. po celou dobu splácení, se splatností max. 10 let od uzavření

¹⁰⁰Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem.

Nařízení Komise (EU) č. 1407/2013 ze dne 18. prosince 2013 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu de minimis.

¹⁰¹ *Program JESSICA – novinka pro rekonstrukci a modernizaci bytových domů* [online]. sfrb.cz, [cit. 16. listopadu 2014]. Dostupné na < <http://www.sfrb.cz/programy/program-jessica/vse-o-programu> >.

¹⁰² Program je určen obcím (dle zákona č. 128/2006 Sb., o obcích, které při výběru poskytovatele nemusí postupovat podle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách; bytovým družstvům či obchodním společnostem, dalším právnickým a fyzickým osobám vlastnícím bytový dům, společenství vlastníků bytových jednotek (právní osoba dle zákona č. 72/1994 Sb., o vlastnictví bytů, ve znění pozdějších předpisů), obcím a neziskovým organizacím pro oblast sociálního bydlení.

¹⁰³ *Program JESSICA – novinka pro rekonstrukci a modernizaci bytových domů* [online]. sfrb.cz, [cit. 16. listopadu 2014]. Dostupné na < <http://www.sfrb.cz/programy/program-jessica/vse-o-programu> >.

úvěrové smlouvy. Obec je povinna min. 20% úvěrových prostředků dále poskytnout jiným vlastníkům (fyzickým nebo právnickým osobám) vlastním bytový fond na území obce. Úvěr je určen na opravy a modernizace bytů, bytových a rodinných domů a kryje až 50% vynaložených nákladů. Povinností obce je pak zřídit peněžní – úvěrový fond a mít schválená pravidla pro použití prostředků tohoto fondu.¹⁰⁴ Cílem úvěru je např. připojení k veřejným sítím technického vybavení, oprava společných prostor, vnitřního interiéru nebo pořízení a instalace solárních panelů.

V souvislosti s povodněmi existují 3 druhy programů. Jedná se o *Úvěr na opravy*, který je určen fyzickým osobám, jejichž nemovitost byla postižena povodní. Úvěr je poskytován do výše 150 000 Kč, je úročen 2% úrokovou sazbou ročně.¹⁰⁵ *Úvěr na pořízení bydlení* vychází z nařízení vlády č. 396/2002 Sb., jde o úvěr spojený s úhradou části nákladů spojených s výstavbou bytu fyzickými osobami postiženým povodněmi.¹⁰⁶ Max. výše úvěru je 850 000 Kč s úrokovou sazbou 2% ročně po celou dobu splácení, se splatností na 20 let, také zajištěno ručitelem nebo exekutorským zápisem a následně i zástavním právem k nemovitosti.¹⁰⁷ Třetím programem souvisejícím s povodněmi je program s názvem *Úvěry obcím*. Novelou zmíněného nařízení vlády se umožňuje obcím, jejichž bytový fond byl postižen povodní, požádat o tuto formu podpory.¹⁰⁸ Úvěr ke krytí nákladů spojených s opravami a modernizacemi bytů je poskytován smlouvou. Úroková sazba je 1% ročně a je platná po celou dobu splatnosti úvěru tj. po dobu max. 10 let. Obec je povinna min. 20% jí takto poskytnutých prostředků dále poskytnout jiným vlastníkům nemovitostí určených k bydlení a postižených povodní.¹⁰⁹

Program *Záruky za splácení úvěrů na výstavbu nájemních bytů* se specializuje na podporu formou záruk za bankovní úvěry na výstavbu bytových domů pro právnické nebo fyzické osoby, pro obce na výstavbu infrastruktury spojenou s bytovou výstavbou podle nařízení vlády č. 370/2004 Sb. Tento program byl oznámen výkonným orgánům Evropské

¹⁰⁴ Program úvěry obcím na opravy a modernizaci bytového fondu [online]. sfrb.cz, [cit. 18. listopadu 2014]. Dostupné na < <http://www.sfrb.cz/programy/uvery-na-modernizaci-bytu-pro-obce> >.

¹⁰⁵ Tato sazba je platná po celou dobu splatnosti, tj. po dobu 10 let. Úvěr je poskytován smlouvou a řádné splácení je zajištěno ručitelským závazkem.

¹⁰⁶ Tyto úvěry byly původně určeny na zmírnění následků povodně v roce 2002. Nařízení bylo novelizováno tak, že lze tuto formu pomoci poskytovat i nadále. V případě, že by došlo k podobným živelným jevům, má Fond připraveno 7 miliónů korun pro realizaci tohoto programu – na pomoc postiženým povodní.

¹⁰⁷ Úvěr na pořízení bydlení [online]. sfrb.cz, [cit. 18. listopadu 2014]. Dostupné na < <http://www.sfrb.cz/programy-a-podpory/povodne/uver-na-porizeni-bytu-bydleni> >.

¹⁰⁸ Podpora je poskytovaná ve formě zvýhodněného úvěru. Obec musí mít zřízen peněžní – úvěrový fond a schválená pravidla pro použití prostředků tohoto fondu.

¹⁰⁹ Úvěry obcím [online]. sfrb.cz, [cit. 18. listopadu 2014]. Dostupné na < <http://www.sfrb.cz/programy-a-podpory/povodne/uvery-obcim> >.

unie. Do skončení procesu notifikace programu jsou záruky poskytovány pouze v režimu tzv. minimální podpory podle nařízení Evropské komise. Po skončení procesu notifikace budou poskytovány v plném rozsahu v režimu, který bude rozhodnutím o notifikaci určen. V této době program nabízí nízký poplatek – do 0,6% p. a. s ručením až do 70% výše jistiny a to až na 40 let. Výše jistiny je pak stanovena na částku až 1.500 000 Kč na jeden vystavěný byt a až 1.800 000 Kč na jeden vystavěný byt pro obce, pokud je součástí výstavby infrastruktura.¹¹⁰

Jeden z důležitých cílů programu spatřuji v motivaci k výstavbě nájemních bytů a použití tak vlastního kapitálu. V tomto směru odpovídá program podmínkám legislativy Evropské unie. Záruky jsou také poskytovány za velmi malý poplatek, proto se domnívám, že v budoucnu budou významně levnější než srovnatelné produkty na finančním trhu. Na rozdíl od přímých dotací jsou garanční formy státní podpory výrazně tržně konformnější a tím velmi jemně zasáhnou do tržního prostředí.

¹¹⁰ *Záruky za splácení úvěrů na výstavbu nájemních bytů* [online]. sfrb.cz, [cit. 18. listopadu 2014]. Dostupné na <<http://www.sfrb.cz/programy/zaruky-za-splaceni-uveru-na-vystavbu-najemnich-bytu>>.

10 Státní zemědělský intervenční fond

10.1 Charakteristika Fondu

V roce 2000 vznikl Státní zemědělský intervenční fond jako právnická osoba se sídlem v Praze, jehož působnost spadá pod Ministerstvo zemědělství, které předkládá vládě rozpočet Fondu do 31. srpna a ta ho spolu se státním rozpočtem dává Poslanecké sněmovně ke schválení. Jeho úkolem je lépe odpovídat potřebám regulace trhu se zemědělským i produkty v Evropské unii než dosavadní Státní fond tržní regulace v zemědělství.¹¹¹

Fond je akreditovanou platební agenturou – zprostředkovatelem finanční podpory z Evropské unie a národních zdrojů. Dotace z Evropské unie jsou v rámci společné zemědělské politiky poskytovány z Evropského zemědělského záručního fondu, z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, životního prostředí a krajiny, zkvalitnění života ve venkovských oblastech diverzifikace hospodářství venkova), z Evropského rybářského fondu. V rámci společné zemědělské politiky se v EU¹¹² uplatňují tři zásady: společný trh pro zemědělské produkty při společných cenách, zvýhodnění produkce ze zemí Unie na úkor vnější konkurence a finanční solidarita – financování ze společného fondu, do kterého všichni přispívají.¹¹³ Přířem poskytovaných finančních podpor jsou přímé platby vyplácené zjednodušeným systémem – na hektar obhospodařované plochy. Velkou finanční pomocí jsou tržní opatření Společného evropského trhu, která se zaměřují na výkyvy, poptávky a nabídky na trhu a zajišťují tak podnikatelům větší jistotu a lepší stabilitu v podnikání.

Osobně považuji zavádění těchto opatření tržních pořádků za nesmírně důležité, protože na prvním místě musí být snaha o stabilizaci trhů se zemědělskými výrobky a potravinami s cílem minimalizace výkyvů cen na domácím trhu. Tato opatření mohou být prováděna např. tak, že se budou poskytovat různé formy finanční podpory, provádět intervenční nákup zemědělských výrobků a potravin za intervenční ceny a zajišťovat zpracování zboží.

¹¹¹ V roce 1992 vznikl Státní fond tržní regulace v zemědělství jako fond České republiky (do té doby existoval fond federální), tento fond byl zrušen v roce 2000 a nahrazen Státním zemědělským intervenčním fondem na základě zákona č. 256/2000 Sb.

¹¹² Nařízení Rady (ES) č. 1782/2003 ze dne 29. září 2003, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zavádějí některé režimy podpor pro zemědělce, v platném znění.

Nařízení Rady (ES) č. 1290/2005 ze dne 21. června 2005 o financování společné zemědělské politiky, v platném znění.

¹¹³ JÁNOŠÍKOVÁ, Petra, MRKÝVKA, Petr, TOMAŽIČ, Ivan a kol. *Finanční a daňové právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 144.

Orgány Fondu tvoří ředitel a dozorčí rada Fondu. Organizační uspořádání vychází z právních předpisů Evropských společenství.¹¹⁴ Ředitel Fondu je statutárním orgánem řídí jeho činnost, je zaměstnancem Fondu, ale jeho funkce je neslučitelná s členstvím v dozorčí radě. Sám zastupuje Fond navenek a jedná jeho jménem, osobně je do své funkce jmenován popř. i odvoláván ministrem zemědělství.¹¹⁵ V současné době tuto pozici zastává Ing. MBA Martin Šebestián. Dozorčí rada¹¹⁶ je kontrolním orgánem Fondu:

- a) kontroluje naplňování a veškerou činnost Fondu a jeho orgánů,
- b) přezkoumává účetní závěrku a vyjadřuje se k návrhu rozpočtu Fondu a k výroční zprávě Fondu.¹¹⁷

Základním posláním Fondu je zabezpečovat regulaci trhu s vybranými produkty rostlinné a živočišné výroby a výrobků, které vznikly jejich zpracováním. K tomu jsou využívány dotace ze státního rozpočtu účelově určené pro organizaci trhu zemědělských výrobků a potravin a pro poskytování podpor v zemědělství. Nedílnou součástí jsou i příjmy z prodeje intervenčně nakoupených zemědělských výrobků a potravin.¹¹⁸

10.2 Národní dotace a programy, které Fond realizuje

Na základě ustanovení § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, byl Státní zemědělský intervenční fond dne 26. 1. 2014 pověřen, aby pro Ministerstvo zemědělství prováděl v roce 2014 administraci žádostí o dotace, které jsou výhradně financované z národních zdrojů „Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2014 na základě § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů,“ v rozsahu dohody o vzájemné spolupráci mezi Ministerstvem zemědělství a Státním zemědělským intervenčním fondem v oblasti činnosti Agentur pro zemědělství a venkov.

¹¹⁴ Nařízení Rady (ES) č. 1663/1995, které stanovuje podrobná prováděcí pravidla k nařízení Rady (EHS) č. 729/1970 s ohledem na postup účetní závěrky, nařízení Komise (ES) č. 885/2006 ze dne 21. června 2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1290/2005, pokud jde o akreditaci platebních agentur a dalších subjektů a schválení účetní závěrky, v platném znění.

¹¹⁵ § 9 odst. 1 – 4 zákona č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁶ Dozorčí rada je pětičlenná. Předsedou je poslanec, který je ještě s dalšími třemi členy dozorčí rady volen a odvoláván Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR. Místopředsedou je senátor, který je volen a odvoláván Senátem ČR. Funkční období je čtyřleté, členy nemohou být zaměstnanci Fondu.

¹¹⁷ § 10 odst. 1 písm. a), b) zákona č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁸ Nařízení Komise (ES) č. 800/1999, které stanovuje společná podrobná prováděcí pravidla pro systém vývozních náhrad (subvencí) pro zemědělské výrobky.

Nařízení Komise (ES) č. 1291/2000, které stanovuje společná podrobná prováděcí pravidla pro systém dovozních a vývozních licencí a osvědčení o stanovení sazby předem pro zemědělské výrobky.

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova, ze kterého je spolufinancován *Program rozvoje venkova na období 2014 – 2020* je součástí návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných ustanoveních ohledně Evropských strukturálních fondů. Z tohoto důvodu by měla politika rozvoje venkova přispívat ke konkurenceschopnosti zemědělství, udržitelnému řízení přírodních zdrojů, k opatřením v oblasti klimatu a k vyváženému územnímu rozvoji venkovských oblastí.¹¹⁹ V souladu se strategií Evropa 2020 jsou tyto obecné cíle podrobněji vyjádřeny prostřednictvím šesti priorit platných pro celou Evropskou unii:

- podpora předávání znalostí a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech,
- zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů,
- podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracovávání zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství,
- obnova, zachování a zlepšení ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím,
- podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu,
- podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech.¹²⁰

Globálním cílem *Operačního programu Rybářství na období 2014 – 2020* je udržitelná a konkurenceschopná akvakultura založená na inovacích, konkurenceschopnosti a účinnějším využití zdrojů. Cílem programu je tedy rozvoj udržitelného chovu ryb v České republice a zajištění rovnoměrných dodávek sladkovodních ryb během roku na domácí trh v požadovaném sortimentu včetně diverzifikace akvakultury.¹²¹ Uvedený program klade velký důraz na zajištění tradiční produkce kapra u nás, jeho dodávek na trh a modernizaci chovných systémů s eliminací negativních dopadů na životní prostředí.

Program *Společná organizace trhu* aplikuje nařízení Evropské unie u vybraných zemědělských komodit, u kterých závazným způsobem stanovuje některé podmínky výroby a obchodu a podporuje je některými intervenčními zásahy, dotacemi, licenční politikou při dovozu a vývozu zemědělských komodit do a ze třetích zemí, úpravou obchodních podmínek.

¹¹⁹ *Program rozvoje venkova na období 2014 – 2020* [online]. szif.cz, [cit. 20. listopadu 2014]. Dostupné na <<http://www.szif.cz/cs/prv2014>> .

¹²⁰ Tamtéž.

¹²¹ *Operační program Rybářství na období 2014 - 2020* [online]. szif.cz, [cit. 20. listopadu 2014]. Dostupné na <<http://www.szif.cz/cs/operacni-program-rybarstvi-2014>> .

Cílem je minimalizovat výkyvy v nabídce jednotlivých komodit a tím i v cenách placených zemědělcům a také stabilizovat ceny pro konečného spotřebitele.¹²² Jako příklad uvádím změnu v Úředním věstníku Evropské unie, která se týká dovozu vajec a vaječných výrobků z Ukrajiny do Evropské unie v roce 2015.¹²³

V souvislosti se vstupem do Evropské unie jsou naši výrobci vystaveni obrovským konkurenčním tlakům, musí být neustále schopni odolávat silným a již léta prosperujícím zahraničním společnostem. Pozitivum však spatřuji právě v otevření zahraničních trhů, i když je nutná propagace, která je spojena s nemalými částkami. Propagace je však v dnešní době nutnou součástí výroby a k tomu napomáhá *Oddělení podpory značek Klasa a Regionální potravina*. Hlavní součástí podpory kvalitních potravin je pořádání akcí na podporu prodeje, včetně propagačních kampaní a spolupráce při prezentaci na domácích i zahraničních výstavbách a veletrzích. Podle mého názoru je velice důležité také využívat marketingového poradenství a služeb, neustále se vzdělávat a orientovat i v zahraniční legislativě a využívat finančních prostředků, které jsou s podnikáním spojeny.

¹²² *Společná organizace trhu* [online]. szif.cz, [cit. 20. listopadu 2014]. Dostupné na <<http://www.szif.cz/cs/spolecna-organizace-trhu>>.

¹²³ Nové prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1166/2014 ze dne 31. října 2014 uveřejněné v Úředním věstníku Evropské unie, kterým se změnilo nařízení Komise (EU) č. 412/2014 o otevření a správě celních kvót Unie pro dovoz vajec, vaječných výrobků a albuminů pocházejících z Ukrajiny.

Závěr

Ve své diplomové práci jsem se zabývala státními fondy v České republice. Mým cílem bylo tuto problematiku přiblížit z pohledu jejich právní úpravy, významu, fondovního hospodaření i účetnictví. Poukázala jsem na vzájemné souvislosti i odlišnosti spojené s právy a povinnostmi jednotlivých státních fondů, které vyplývají z naší právní úpravy i právních předpisů Evropské unie. Tento cíl se mi podařilo splnit.

V první kapitole jsem se věnovala vymezení pojmu fond a státní fond. Samotný pojem státní fond není nikde přesně definován. Rozpočtová pravidla sice používají označení státní fondy, ale už blíže nedefinují, co se pod tímto označením rozumí. Státní fondy se zřizují zvláštními zákony, ale ani tyto zvláštní zákony definici neposkytují. V této kapitole jsem se tedy zaměřila nejen na představení a klasifikaci státních fondů, ale vymezila jsem i nutné znaky, které každý státní fond musí splňovat.

Ve druhé kapitole jsem se zaměřila na historický vývoj státních fondů až do roku 2000. Zdůraznila jsem změny, kterými státní fondy prošly, uvedla jsem, jaký vliv na jejich činnost měly historické události a současně jsem uvedla i jejich nové označení. V následující kapitole jsem se věnovala právní úpravě v rámci Evropské unie. Domnívám se, že pro širší laickou veřejnost je mnohdy velmi problematické se v jednotlivých právních předpisech orientovat, což možná snižuje i zájem o tuto problematiku. Má diplomová práce vychází z aktuálních informací a z platné právní úpravy.

Ve čtvrté kapitole jsem analyzovala fondovní hospodaření. Zdůraznila jsem nutnost účelového financování a podrobně jsem vymezila některé instituty, které dle mého názoru plní svou nezastupitelnou roli v účetnictví státních fondů.

Nevýhodu státních fondů spatřuji v tom, že vztah mezi vládou, parlamentem a státním fondem je do určité míry nesymetrický, což se ve výsledku projeví tak, že pokud chybí fondu prostředky, státní rozpočet je dodá, i když právně nenese odpovědnost za závazky fondu. Jestliže fond dosáhne v hospodaření přebytku, sám ho využívá pro své potřeby. Výhodu spatřuji v možnosti lépe svěřené prostředky využít a prosadit určité partikulární zájmy. Důvodem však musí být, aby určité druhy příjmů byly použitelné jen na určitý druh výdajů a nemohly se tak použít k jiným účelům.

V následujících kapitolách jsem se již podrobně zabývala všemi státními fondy. Jelikož se jedná o stěžejní část mé diplomové práce, každý státní fond jsem zvlášť charakterizovala, uvedla jeho právní úpravu, odkázala na změny, ke kterým v průběhu let došlo a odkázala i na práva a povinnosti spojené s naším vstupem do Evropské unie. Za velmi

důležitou část všech zmíněných kapitol považuji zhodnocení fondovního hospodaření konkrétních státních fondů a odkázání na jejich budoucí vývoj. Hodnotila jsem fondovní hospodaření v souvislosti s příjmy, výdaji a rozpočtem fondu. Uvedla jsem přesné číselné údaje, odkázala na zdroje, ze kterých jsem při analýze vycházela a tím i naznačila jejich budoucí směřování v nejbližších letech. U vybraných státních fondů jsem se blíže zaměřila na programy a podpory, které státní fondy nabízí, čímž jsem zdůraznila i jejich výhody a nevýhody. Cíl, který jsem si předsevzala již v úvodu, se mi tedy podařilo splnit.

Během psaní své diplomové práce jsem se setkala s různými názory na fungování státních fondů. Nejvyšší kontrolní úřad již dříve navrhoval, aby se některé státní fondy buď zrušily nebo alespoň sloučily. Jednalo se o Státní fond rozvoje bydlení, Státní fond životního prostředí České republiky, Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie a Státní fond kultury České republiky. Kontroloři se zaměřili konkrétně na roky 2008 až 2010 a dospěli k názoru, že uvedené státní fondy neplní své poslání a neefektivně hospodaří se svěřenými prostředky.

Domnívám se, že velký vliv na špatnou činnost státních fondů může mít velká obecnost zákonů, kterými byly jednotlivé státní fondy zřízeny. Na základě analýzy konkrétních státních fondů jsem dospěla k názoru, že uvedené zákony nekladou důraz na to, aby byly zajištěny dostatečné příjmy fondů, protože mnohé z nich spoléhají jen na dotace státu, které by však měly být jen mimořádným zdrojem příjmů. Současně také poukazují na neúměrné a naprosto zbytečné výdaje některých státních fondů vynakládané na vybavení kanceláří či pořízování mobilních telefonů nebo notebooků.

Dle mého názoru by bylo vhodné pro všechny státní fondy pro následující roky zrychlit proces vyhlašování výzev, zkrátit a zefektivnit proces hodnocení projektů a proplácení, více zpřesnit čerpání z Fondu.

Při práci na své diplomové práci jsem dospěla k názoru, že je nutné nastavit přísnější mechanismy pro fungování státních fondů. Současně bych navrhovala zvýšit finanční dozor, urychlit administrativní kroky a zařídit ověřování zpětné účelnosti poskytovaných podpor. Domnívám se, že takto by se nejen ušetřilo spoustu času a rozsáhlého papírování, ale hlavně by klesly i neúměrné výdaje jednotlivých fondů.

Během psaní diplomové práce jsem vycházela z různých zdrojů, z platných právních předpisů i unijních právních aktů. Velkým přínosem mi byly oficiální stránky jednotlivých státních fondů, kde jsou podrobně zpracované informace k jednotlivým státním fondům a uvedeny odkazy na příslušné právní předpisy. Dalším důležitým zdrojem mi byla i odborná literatura vztahující se k této problematice.

Seznam použitých zdrojů

Primární zdroje

BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 519 s. ISBN 978-80-7400-440-7.

GRŮŇ, Lubomír. *Finanční právo a jeho instituty*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde, 2009, 335 s. ISBN 978-80-7201-745-4.

JÁNOŠÍKOVÁ, Petra, MRKÝVKA, Petr, TOMAŽIČ, Ivan a kol. *Finanční a daňové právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 525 s. ISBN 978-80-7380-155-7.

LAŠTOVKA, Karel. *Veřejné fondy*. Heslo ve slovníku veřejného práva. Praha, 1927.

MARKOVÁ, Hana, BOHÁČ, Radim. *Rozpočtové právo*. Praha: C. H. Beck, 2007, 248 s. ISBN 978-80-7179-598-8.

MRKÝVKA, Petr. *Finanční právo a finanční správa*. Brno: MU, 2004, 381 s. ISBN 80-210-3579-X.

PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance, úvod do problematiky*. 4. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: ASPI, 2008, 579 s. ISBN 978-80-7357-358-4.

ŠELEŠOVSKÝ, Jan a kol. *Fondové financování jako faktor diverzifikace veřejných financí*. Brno: MU, 2003, 120 s. ISBN 80-210-3065-8.

VEBROVÁ, Jitka, KRAJÍČEK, Tomáš. *Slovník cizích slov*. Praha: Plot, 2006, 367 s. ISBN 80-86523-77-2.

Právní předpisy České republiky

zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění zákona č. 482/2004 Sb.

zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 496/2012 Sb., o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů (zákon o audiovizu), ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 239/1992 Sb., o Státním fondu kultury České republiky, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 104/2000 Sb., o Státním fondu dopravní infrastruktury, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 211/2000 Sb., o Státním fondu rozvoje bydlení, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, ve znění pozdějších předpisů.

statut Státního fondu kinematografie.

statut Státního fondu kultury České republiky.

vyhláška č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky.

vyhláška č. 16/2001 Sb., o způsobu, termínech a rozsahu údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu, rozpočtu státních fondů a rozpočtů územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů.

Evropské normy

Hlava II. Smlouvy o založení Evropského společenství.

Nařízení Rady 3906/89 ze dne 18. prosince 1989, kterým se řídí fond Phare.

Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem.

Nařízení Komise (EU) č. 1407/2013 ze dne 18. prosince 2013 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu de minimis.

Nařízení Rady (ES) č. 1782/2003 ze dne 29. září 2003, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zavádějí některé režimy podpor pro zemědělce, v platném znění.

Nařízení Rady (ES) č. 1290/2005 ze dne 21. června 2005 o financování společné zemědělské politiky, v platném znění.

Nařízení Rady (ES) č. 1663/1995, které stanovuje podrobná prováděcí pravidla k nařízení Rady (EHS) č. 729/1970 s ohledem na postup účetní závěrky, nařízení Komise (ES) č. 885/2006 ze dne 21. června 2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1290/2005, pokud jde o akreditaci platebních agentur a dalších subjektů a schválení účetní závěrky, v platném znění.

Nařízení Komise (ES) č. 800/1999, které stanovuje společná podrobná prováděcí pravidla pro systém vývozních náhrad (subvencí) pro zemědělské výrobky.

Nařízení Komise (ES) č. 1291/2000, které stanovuje společná podrobná prováděcí pravidla pro systém dovozních a vývozních licencí a osvědčení o stanovení sazby předem pro zemědělské výrobky.

Nové prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1166/2014 ze dne 31. října 2014 uveřejněné v Úředním věstníku Evropské unie, kterým se změnilo nařízení Komise (EU) č. 412/2014 o otevření a správě celních kvót Unie pro dovoz vajec, vaječných výrobků a albuminů pocházejících z Ukrajiny.

Odborné časopisy, kontrolní závěry

SLAVÍČEK, Petr. Státní fondy v České republice. *Auditor*, 2010, č. 7, s. 8.

SLAVÍČEK, Petr. Státní fondy v České republice. *Auditor*, 2010, č. 7, s. 9.

SLAVÍČEK, Petr. Státní fondy v České republice. *Auditor*, 2010, č. 7, s. 16.

SLAVÍČEK, Petr. Státní fondy v České republice. *Auditor*, 2010, č. 7, s. 17.

Nemovitý majetek státu spravovaný Fondem dětí a mládeže „ v likvidaci“. *Věstník Nejvyššího kontrolního úřadu*, 2006, č. 1, kontrolní akce č. 05/36, s. 86,87.

Peněžní prostředky a majetek státu, se kterými jsou příslušné hospodařit vybrané státní fondy. *Věstník Nejvyššího kontrolního úřadu*, 2012, č. 3, kontrolní akce č. 11/33, s. 427.

Internetové zdroje

BROŽOVÁ, Karolina. *Poslanci zrušili Fond národního majetku* [online].mediafax.cz, 9. listopadu 2011 [cit. 22. října 2014]. Dostupné na <<http://www.kurzy.cz/zpravy/292126-poslanci-zrusili-fond-narodniho-majetku>>.

Fond národního majetku po 14 letech zanikne [online]. Novinky.cz, 30. března 2005 [cit. 23. října 2014]. Dostupné na <<http://www.novinky.cz/ekonomika/53090-fond-narodniho-majetku-po-14-letech-zanikne.html>>.

Program Phare byl ukončen [online].EurActiv.cz, 18. ledna 2007 [cit. 12. listopadu 2014]. Dostupné na <<http://www.euractiv.cz/regionalni-rozvoj/clanek/program-phare-byl-ukoncen>>.

Phare [online]. mdcz.cz, [cit. 10. října 2014]. Dostupné na <http://www.mdcz.cz/cs/Evropska_unie/Fondy_EU/PHARE.htm>.

ISPA [online]. euroskop.cz, [cit. 11. října 2014]. Dostupné na <<https://www.euroskop.cz/168/sekce/predvstupni-pomoc>>.

SAPARD [online]. euroskop.cz, [cit. 11. října 2014]. Dostupné na <<https://www.euroskop.cz/168/sekce/predvstupni-pomoc>>.

Zpráva o hospodaření Státního fondu životního prostředí České republiky [online]. sfzp.cz, [cit. 6. září 2014]. Dostupné na <<https://www.sfzp.cz/ke-stazeni/152/15693/detail/zprava-hospodareni-za-rok-2013>>.

Tisková zpráva [online]. mkcr.cz, [cit. 3. září 2014]. Dostupné na <<http://www.mkcr.cz/assets/statni-fondy/statni-fond-pro-podporu-a-rozvoj-ceske-kinematografie/TZ-Rada-Fond-kinematografie-hospodari-transparentne-a-s-jasnymi-vasledky-14-08-2012.pdf>>.

Zpráva Správce Státního fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie ze dne 30. 5. 2012 [online]. mkcr.cz, [cit. 3. září 2014]. Dostupné na <<http://www.mkcr.cz/assets/statni-fondy/statni-fond-pro-podporu-a-rozvoj-ceske-kinematografie-135775>>.

Výroční zpráva Státního fondu kinematografie za rok 2013 [online]. fondkinematografie.cz, [cit. 10. prosince 2014]. Dostupné na <<http://www.fondkinematografie.cz/o-fondu/vyrocnizprava.html>>.

HERMAN, Daniel. *Schválený rozpočet na rok 2014 Státní fond kultury České republiky* [online].mkcr.cz, [cit. 9. října 2014]. Dostupné na <<http://www.mkcr.cz/assets/statni-fondy/statni-fond-kultury-cr/Schvaleny-rozpocet-Statniho-fondu-kultury-na-rok-2014.pdf>>.

HERMAN, Daniel. *Hodnotící zpráva k hospodaření Státního fondu kultury České republiky za rok 2013* [online].mkcr.cz, [cit. 13. října 2014]. Dostupné na <<http://www.mkcr.cz/assets/statni-fondy/statni-fond-kultury-cr/Hodnotici-zprava-Statniho-fondu-kultury-za-rok-2013.pdf>>.

Rozpočet Státního fondu dopravní infrastruktury na rok 2014 a střednědobý výhled na roky 2015 a 2016 [online]. sfdi.cz, [cit. 16. října 2014]. Dostupné na <http://www.sfdi.cz/soubory/obrazky-clanky/dokumenty-2015/2016_rozpocet2014.pdf>.

Účetní závěrka a výroční zpráva o činnosti Státního fondu rozvoje bydlení za rok 2013 [online]. sfrb.cz, [cit. 10. listopadu 2014]. Dostupné na <<http://www.sfrb.cz/vyrocnizpravy>>.

Úvěr 150.000 Kč pro mladé na opravy domů a bytů [online]. sfrb.cz, [cit. 10. listopadu 2014]. Dostupné na <<http://www.sfrb.cz/programy/uver-150>>.

Úvěry na výstavbu nájemních bytů [online]. sfrb.cz, [cit. 11. listopadu 2014]. Dostupné na <<http://www.sfrb.cz/programy/uvery-na-vystavbu-najemnich-bytu>>.

Program JESSICA – novinka pro rekonstrukce a modernizace bytových domů [online]. sfrb.cz, [cit. 16. listopadu 2014]. Dostupné na <<http://www.sfrb.cz/programy/program-jessica/vse-o-programu>>.

Program úvěry obcím na opravy a modernizaci bytového fondu [online]. sfrb.cz, [cit. 18. listopadu 2014]. Dostupné na < <http://www.sfrb.cz/programy/uvery-na-modernizaci-bytu-pro-obce> >.

Úvěr na pořízení bydlení [online]. sfrb.cz, [cit. 18. listopadu 2014]. Dostupné na < <http://www.sfrb.cz/programy-a-podpory/povodne/uver-na-porizeni-bytu-bydleni> >.

Úvěry obcím [online]. sfrb.cz, [cit. 18. listopadu 2014]. Dostupné na < <http://www.sfrb.cz/programy-a-podpory/povodne/uvery-obcim> >.

Záruky za splácení úvěrů na výstavbu nájemních bytů [online]. sfrb.cz, [cit. 18. listopadu 2014]. Dostupné na < <http://www.sfrb.cz/programy/zaruky-za-splaceni-uveru-na-vystavbu-najemnich-bytu> >.

Program rozvoje venkova na období 2014 – 2020 [online]. szif.cz, [cit. 20. listopadu 2014]. Dostupné na < <http://www.szif.cz/cs/prv2014> >.

Operační program Rybářství na období 2014 - 2020 [online]. szif.cz, [cit. 20. listopadu 2014]. Dostupné na < <http://www.szif.cz/cs/operacni-program-rybarstvi-2014> >.

Společná organizace trhu [online]. szif.cz, [cit. 20. listopadu 2014]. Dostupné na < <http://www.szif.cz/cs/spolecna-organizace-trhu> >.

Abstrakt

Diplomová práce je zaměřena na problematiku státních fondů v České republice. Cílem diplomové práce je tuto problematiku přiblížit z pohledu jejich právní úpravy, významu, fondovního hospodaření i vedení účetnictví.

Autorka se zabývá vysvětlením pojmu fond a státní fond a poté historickým vývojem státních fondů v České republice. Součástí diplomové práce je také charakteristika státních fondů v Evropské unii. Stěžejní část je věnována analýze státních fondů. Autorka přibližuje podrobně právní úpravu, orgány, fondovní hospodaření, finanční zdroje státních fondů.

V závěru jednotlivých kapitol hodnotí autorka problematiku státních fondů a zaujímá své vlastní stanovisko.

Abstract

The thesis focuses on the issue of the public funds in the Czech Republic. The aim of the thesis is to approach the issue from the look of the legislation, meaning, fund management, and accounting.

The author deals with explanation of the concept of the fund and the public funds and then with the historical development public funds in the Czech Republic. This thesis also deals with the characteristic of the public funds in the European Union. The fundamental part is devoted to the analyze of the public funds. The author approaches in detail the legislation, institutions, fund management, financial resources of the public funds.

In the final of the parts evaluates author problems of the public funds and express her opinion.

Klíčová slova

Fond, státní fondy, rozpočet, fondovní hospodaření, příjmy a výdaje, Státní fond životního prostředí, Státní fond kinematografie, Státní fond kultury České republiky, Státní fond dopravní infrastruktury, Státní fond rozvoje bydlení, Státní zemědělský intervenční fond

Key words

Fund, public funds, budget, fund management, revenue and expenditure, the State Fund of the environment, the State Cinematography Fund, the State Fund of the culture of the Czech

Republic, the State Fund of transport infrastructure, the State Housing Development Fund, the State Agricultural Intervention Fund